NATIONAL LIBRARY
MAR 12 1971
BIBLIOTHÈQUE NATIONALE

NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi". Business Office: 491 College St., Toronto 174, Ontario, Canada. Editor-in-Chief: KRISS SIDARS. Telephones: 921—7121: 465-7902. United States Editorial Offices — New York: Editor — V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A. Chicago: Editor — I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.

WEDNESDAY, FEBRUARY 17, 1971

LATVIJA AMERIKĀ

14. N-RS. TREŠDIENA, 1971. GADA 17. FEBRUĀRIS 21. GADS

SECOND CLASS MAILL REGISTRATION NUMBER 2249 Cena 35 centi

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ

Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi". Atbildīgais redaktors: KRISS SIDARS. Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 250, Ont. Canada; tālr. 465—7902. Birojs: 491 College Street, Toronto 174, Ont., Canada; tālr. 921—7121. Ņujorkas redakcijas vadītāja: V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U. S. A. Tālrunis 994—7917. Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālr. 774—5744. Redaktors Eiropā: V. SKULTĀNS, 605 Offenbach/Main, Waldstr. 28, West-Germany.

1946 — 1971

DV īpašumiem dos kaŗaviru vārdus

Daugavas Vanagu 2. globālo dienu rīcības komitejas prezidija 11. sēdē 4. februārī DV namā Toronto, kuŗā priekšsēža E. Krūkas vadībā piedalījās 11 prezidija locekļu, kā arī Kanadas DV valdes vicepriekšsēdis un kultūras daļas vadītājs J. Gailītis un Latviešu filatelistu apvienības pārstāvis Ž. Grundmanis, bija veltīta dažādu rutīnas jautājumu kārtošanai un pārrunām, izpaliekot lēmumiem. Ar nožēlu sēdes dalībnieki pieņēma rakstveidā iesūtīto R. Bultes atteikšanos no sporta sacensību organizēšanas, jo tieši šo sarīkojumu izkārtošana vismazāk pavirzījusies uz priekšu. Ir gan zināms, kādos sporta veidos sacensības notiks, tāpat aptuvenais dalībnieku skaits un vienības, kuŗas ieradīsies no ASV, taču R. Bulte līdz šim vēl nebija izstrādājis nedz sacensību laika iedalījumu, nedz arī sarunājis telpas un brīvdabas laukumus. Šis novēlotais uzdevums nu būs jāpaveic jaunajam sporta sarīkojumu organizētājam un vaditājam, kuŗu šai sēdē vēl neizraudzīja.

Pārrunās ar LFA apvienības pārstāvi Ž. Grundmani prezidijs vienojās par speciālā pasta zīmoga tekstu angļu un franču valodā, kuŗu rīkotāju vārdā Kanadas pastu lūgs izgatavot Latviešu filatelistu apvienība, kas kārto globālo dienu filatelijas, numizmatikas un ordeņu skati „Latviešu kaŗavīrs — cīnītājs par brīvību". Prezidijs piekrita filatelistu aprindās pieņemto īpašo apliecinājuma rakstu izgatavošanai par piedalīšanos skatē, kā arī lūdza LFA ierosinājumus piešķiramo godalgu veidam un skaitam, par savu pārstāvi skates žūrijā izraugot R. Noriti.

Sēdes turpinājumā izstrādāja literātu sarakstu, ar kuŗiem uzsāks saraksti par viņu iespējām piedalīties rakstnieku cēlienā. Saraksts ir visai gaŗš, un tikai pēc atbilžu saņemšanas būs iespējams izlemt, kuŗus autorus aicinās lasīt savus darbus; tiem jābūt jaundarbiem, vēl nepublicētiem un arī nekur nelasītiem. Tāpat pirmuzmetumā izgatavoja aicināmo goda viesu sarakstu. Ar to šīs sēdes darba seka bija pabeigta.

Lasot ziņojumus par gatavošanos DV 2. globālajām dienām šovasar Toronto aizsūras latviešu presē un dažādos apkārtrakstos, jākonstatē, ka latvieši patiešām ir nedziedināma „jubilētāju tauta", jo tieksme pēc jubilejām nekādi nav nositama... Pavisam retos gadījumos šajos ziņojumos runa par DV 2. globālajām dienām, bet parasti par DV 25 gadu jubileju. Tas nav pareizi un maldina lasītājus par plašās sarīkojumu virknes raksturu, kuŗā uzsvars nebūt nav likts uz 25 gadu jubileju, pat ne uz DV organizācijas darbu un centieniem. Protams, globālo dienu laikā atskatīsies uz DV organizācijas 25 darbības gadiem, taču tas paredzēts vienīgi svētku aktā 4. jūlijā. Rīkotāju pamatdoma ir, ka DV 2. globālās dienas organizējamas kā vispārējs nacionāls sarīkojums, ļaužu vērību veltījot arī jaunatnes interesēm, nevis tikai kā DV saimes piederīgo pulcēšanos. Tādēļ plašās sarīkojumu virknes dēvēšana par „DV 25 gadu jubileju" nav pareiza, liecinot par rīkotāju domas neizprašanu. Ja mūsu dziesmu svētki pareizāk būtu saucami par tautas svētkiem, jo programma ar laiku izvērtusies tik vispusīga, ka dziedāšana kļuvusi vairs tikai tās daļa, tad DV 2. globālās dienas tikpat pamatoti uzskatāmas par visu nacionālo latviešu pulcēšanos.

Sakarā ar DV organizācijas 25 gadu darbību iecerēts gan kaut kas cits, kam maz kopīga ar rīkojamajām DV 2. globālajām dienām, bet domāts kā godinājums latviešu tautas visu laiku pazīstamākajiem kaŗavīriem. Kā 12. janvāŗa apkārtrakstā ziņo DV ģenerālsekretārs Minsterē, Vācijā, DV centrālās valdes prezidijs Ņujorkā aicina DV zemju un nodaļu valdes, kuŗām ir savu īpašumu, organizācijas 25. gadasvētkos godināt mūsu varoņus, savu īpašumu piemērotas telpas nosaucot viņu vārdos, piemēram, Pulkveža Veisa piemiņas telpa, Kapteiņa Butkus sporta laukums vai citādi.

Šai sakarā apkārtrakstā teikts: „DV apvienība Ņujorkā jau vienu no savām zālēm nosaukusi par Ģenerāļa Goppera zāli, tāpat Čikagas latviešu biedrības namā ir Viestura piemiņas zāle. Ja šāds centrālās valdes prezidija ierosinājums gūtu atsaucību, tad prezidija ieteikums ir, ka katrā no attiecīgi nosauktajām telpām būtu novietojama šīs personas ģimetne, krūšu tēls vai cita veida attēls, māksliniecīskā ielogojumā uzrakstīta šīs personas īsa biografija un attiecīga piemiņas plāksne. Vairākām apvienībām un nodaļām ir savi nami ar vairākām reprezentablām telpām, laukumiem, apstādījumiem. Šīs vietas apmeklējot, it sevišķi mūsu jaunā paaudze varētu iegūt atgādinājumu par mūsu tautas varoņiaiku, izcilajiem kaŗaviriem, politiskajiem un sabiedriskajiem darbiniekiem u.c. Lai nerastos apstākļi, ka viena persona tiek godināta daudzās vietās, lūdzam līdz 1. maijam DV ģenerālsekretāram iesniegt priekšlikumus, lai tos saskaņotu DV centrālās valdes sēdē Toronto."

Kā ierosinājumus godināmo personu izvēlei DV centrālās valdes prezidijs minējis strēlnieku cīņu varoņus ģenerāļus Kārli Gopperu, Mārtiņu Peniķi un pulkvedi Frīdrichu Briedi, bet no Latvijas brīvības cīņu varoņiem — ģenerāļus Jāni Balodi un Pēteri Radziņu, kā arī pulkvežus Oskaru Kalpaku un Jorģi Zemitānu. Visi minētie ir arī Lāčplēša kaŗa ordeņa kavalieŗi. No Latviešu leģiona cīņu varoņiem ierosinājumā minēti Bruņinieku krusta kavalieŗi pulkveži Voldemārs Veiss, Kārlis Aperāts, Nikolajs Galdiņš, kapteiņi Žanis Butkus, Miervaldis Ādamsons, virsleitnants Roberts Ancāns, virsseržants Žanis Ansons un kaprālis Eduards Riekstiņš. Šo ierosinājumu nobeigumā apkārtrakstā jautāts: „Vai minētie nav jau sākuši aizmirsties?"

Varbūt būtu vietā jautāt, vai šādā veidā godināmi tikai Lāčplēša kaŗa ordeņa un Bruņinieku krusta kavalieŗi? Vai nav arī daudz citu ievērojamu kaŗavīru ar izciliem kauju nopelniem kā strēlnieku ci-

(Nobeigums 4. lpp.)

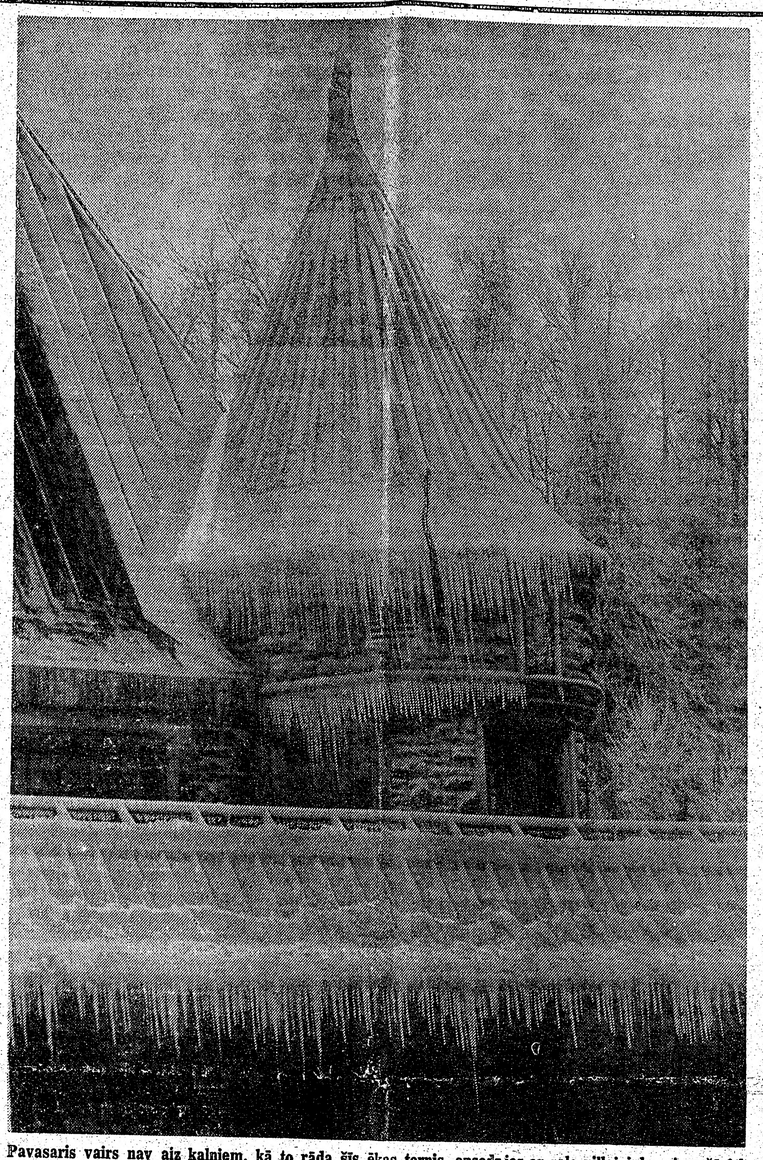

Pavasaris vairs nav aiz kalniem, kā to rāda šīs ēkas tornis, apsedz ies ar sala villaini, kuŗai spožā februāŗa saule izveidojusi neskaitāma s ledus bārkstis, lēnām drupināda ma auksto ziemu. Šāda sala rotaļa šajās dienās bija redzama Niaga ras ūdenskrituma tuvumā. Foto: J. Liģers

Neatlaidības un pacietības vainagojums

Archibīskaps A. Lūsis telefonis kā sarunā mūsu redakciju informējis, ka nule saņēmis no Pasaules baznīcu apvienības ģenerālsekretāra Dr. E. Blēka paziņojumu, ka laikā no 7. — 21. janvārim Adisabebā, Etiopijā, notikušajā šīs apvienības centrālās padomes sēdē Latvijas ev.-lut. baznīca trīmdā uzņemta par Pasaules baznīcu apvienības locekli.

Šis lēmums liecina, ka okupētās Latvijas archibīskapa J. Matuļa un viņa vietnieka V. Ozoliņa uzsāktais „kaŗa gājiens" pret mūsu trimdas baznīcu (skat. citā rakstā šai laikraksta numurā) bijis neveiksmīgs, tāpat Rīgas konsistorijas okupētās Latvijas ev.-lut. baznīcas vārdā ģenerālsekretāram Dr. E. Blēkam iesniegtais „stingrais protests pret jebkādu mēģinājumu no šī emigrācijas grupējuma uzņemties jebkādu aizbildniecību par Latvijas ev.-lut. baznīcu". Pasaules baznīcu apvienības centrālās padomes sēdē Adisabebā palicis neievērots.

Sakarā ar Pasaules baznīcu apvienības konstitūciju lēmums par mūsu trimdas baznīcas uzņemšanu jāpazipo visām apvienības loceklēm. Ja 6 mēnešu laikā divām trešdaļām no visām loceklēm pret šo uzņemšanu nav iebildumu, tad apvienības centrālās padomes lēmums ir apstiprināts. Šai sakarā archibīskaps A. Lūsis paskaidroja, ka apvienībā locekles ir 240 dažādas pasaules baznīcas, tādēļ nav ticams, ka mums nelabvēlīgajam blokam izdosies dabūt nepieciešamo 81 balsi, lai šo lēmumu noraidītu.

Kaut mūsu baznīcas uzņemšana Pasaules baznīcu apvienībā sakarā ar šo konstitūcijas noteikumu formāli vēl nav pilnīga. Adisabebā pieņemtais apvienības centrālās padomes lēmums vērtējams kā mūsu Baznīcas virsvaldes un archibīskapa A. Lūša neatlaidīgo pūļu un pacietības vainagojums. Uzņemšanas lūgums Pasaules baznīcu apvienībai iesniegts jau pirms vairākiem gadiem, bet tā izlemšanu arvien novilcināja, pat visai „caurspīdīgā" veidā, kā liecināja Pasaules baznīcu apvienības lielsanāksme Upsalā, kuŗā piedalījās arī archibīskaps A. Lūsis. Centienus tomēr neatlaidīgi turpinot ar jauniem iesniegumiem un atgādinājumiem, kā arī ar informācijas materiālu izsūtīšanu apvienības loceklēm, tagad gūts pirmais panākums.

Jau ilgāku laiku bija vērojamas pazīmes, ka situācija kopš lielsanāksmes Upsalā Pasaules baznīcu apvienībā un tās vadības un locekļu vairākuma ieskati dažādos jautājumos jūtami mainījušies. Apvienības centrālās padomes sēde Adisabebā to tagad apliecinājusi. Šai sēdē pēc visai asām debatēm arī atkārtoti atzīne, ka apspiešanai un netaisnībai jāpretojas, kur vien tāda notiek. Šo faktu ievērojot, ļoti zīmīgi ir arī tas, ka kāda liela baznīcu organizācija, kuŗa saprotamu iemeslu dēļ pašreiz vēl nav minama, aicinājusi archibīskapu A. Lūsi piedalīties ap 20 dalībnieku lielā starptautiskā garīdznieku delegācijā, kuŗu vēlas sūtīt uz Ziemeļvietnamu un Laosu, lai tā iepazītos ar gūstā kritušo amerikāņu kaŗavīru dzīvi un stāvokli turienes gūstekņu nometnēs. Uz mūsu redakcijas jautājumu, vai viņš šo aicinājumu pieņēmis, archibīskaps A. Lūsis paskaidroja, ka par atbildi vēl nav izšķīries, taču jūtas pārliecināts, ka viņam arī kā šādas delegācijas loceklim nav ceribu dabūt iebraukšanas atļauju minētajās zemēs.

TO BALTIJAS TAUTAS NEKAD NEAIZMIRSIS

Sakarā ar baltiešu kaŗavīru izdošanas 25. gada dienu zviedru bīskaps Svens Danells publicējis Stokholmas laikrakstā „Dagen" rakstu seriju par baltiešu leģionāru izdošanu krieviem. „1946. gada 25. janvārī Latvijas, Igaunijas un Lietuvas tautas nekad neaizmirsīs, kamēr vien tās pastāvēs," iesāk savu rakstu seriju bīskaps Danells. Viņš arī 1945./46. gadā ļoti aktīvi iestājās pret baltiešu izdošanu.

Bīskaps savā rakstu serijā asi vēršas pret toreizējo zviedru valdību, sevišķi ārlietu ministru O. Undenu un tirdzniecības ministru prof. Mirdālu, ne tikai par baltiešu un okupētās Somijas daļas ingermanlandiešu izdošanu Staļinam, bet arī par žīdu izdošanu Hitleram. Kad viņš 1945. g. rudenī griezies pie Mirdāla ar lūgumu darīt visu iespējamo baltiešu glābšanai, tad Mirdāls esot viņu izsmējis.

Bīskaps Danells atzinīgi atsaucas par Zviedrijas DV zviedru valodā izdoto O. Freivalda grāmatu „Internēto baltiešu traģēdija" un Nacionālā fonda izdoto A. Landsmaņa grāmatu „Pārprastie leģionāri", bet asi kritizē Enkvista romānu „Leģionāri" un tā paša nosaukuma filmu. „Enkvists savā grāmatā 17 lpp. veltī nēģeru demonstrācijām Amerikā, būtu bijis vērtīgāk, ja viņš būtu tā vietā mazākais 5 lappuses veltījis Staļina izrīcībām Baltijā", raksta bīskaps. Viņš min arī daudz konkrētu nepareizību un jauta: „Kā Enkvists var uzrakstīt objektīvu dokumentāru grāmatu, ja viņš nepārvalda ne krievu, ne baltiešu valodas? Latviešu leģiona ģenerālinspektora Bangerska atmiņu un dokumentu kopojums 4 grāmatās, acīm redzot, ir viņam pilnīgi nepazīstams. Tāpat arī latviešu virsnieku A. Plensnera, A. Silgaiļa un V. Janauma grāmatas, nerunājot nemaz par latviešu rakstnieku daiļliterātūras darbiem par leģionu."

Te jāpiemin, ka arī lielais zviedru literātūras žurnāls BML garākā Enkvista grāmatas analizē pierāda, ka daudzi epizodi Enkvista grāmatā ir tīra autora fantazija ar jūtamu noslieci zināmā virzienā.

Rakstu serijas pēdējā rakstā bīskaps Danells spilgti aprakstā notikumus Baltijā, sevišķi Igaunijā, krievu okupācijas pirmajā gadā: „Šausmīgas ainas norisinājās, kad Pad. savienība okupēja Baltijas valstis un uzsāka baltiešu deportācijas. Neskatoties uz to, ārlietu ministrs Undens pēc baltiešu izdošanas paskaidroja, ka krievu taisnīgumam varot uzticēties".

Bīskaps Danells Baltijas valstis pazīst ļoti labi, jo vairākus gadus Igaunijas brīvības laikā darbojās kā zviedru draudzes mācītājs Tallinā. 1969. g. viņš ieveda amatā arī okupētās Latvijas ev.-lut. baznīcas archibīskapu. —a.

Valdemārs Korsts

Vai mēs drikstam tikai noskatities?

Tieši pēdējos gados starp latviešiem brīvajā pasaulē ir radusies noslāņošanās. Kādreiz mums bija viens vienīgs kopīgs mērķis, kopības uzturēšanai, lai saglabājot savu valodu un kultūru, mēs primāro enerģiju veltītu cīņai par Latvijas nākotni un brīvību. Sākotnējā taustīšanās politiskā cīņas veida atrašanai mūs tomēr visus vienoja. Tagad reizēm sāk likties, ka mums ir divi nogrupējumi. Viens, kas saka, ka mēs esam pārāk nenozīmīgi, pārāk maz un pārāk nevarīgi un ka vienīgais ceļš ir visu enerģiju novirzīt vienīgi mūsu kultūras un valodas „uzturēšanai", izlietojot tam visu enerģiju un līdzekļus. Otrs, bet mazākais nogrupējums ir pārliecībā, ka mums gan ir nepieciešamas mūsu kultūrālās organizācijas, mūsu valodas, tradīciju un kultūras saglabāšanai, jo bez šiem elementiem nebūtu nākotnes cīnītāju, bet mums ir pilnīgi neapšaubāms uzdevums darboties politiski un arvien atgādināt un prasīt, lai Latvijai un Baltijas valstīm nodarītā pārestība netiktu aizmirsta un tiktu izlabota.

No pēdējās grupas darbiniekiem, liedzot tiem atbalstu un līdzekļus, prasa daudz un tuvredzīgi nesaskata, ka politiskajā cīņā Latvijas nākotnes labā nevar sarīkot košus „Kultūras svētkus", kas visus aizrauj, ne arī šai cīņai ir līdzēts ar skaļām runām un atceres svētku rīkošanu, bet panākumus var gūt tik ļoti lēni, ar gadiem ilgu, vienotu un konsekventu darbu. Pie tam ir jāatzīst, ka mēs patiesi esam maza grupa, bet kuŗa var gūt respektu, ja tā ir ļoti disciplinēta, labi organizēta un vienota. Ar domu, ka mēs varam būt „labi visiem" un ar pielaidību mūsu pašu sabiedrībā, mēs varam tikai zaudēt. Šeit es gribētu arī citēt Raiņa Cedriņa pamatotu konstatējumu: „Mēs esam trimdā tāpēc, ka Latvijā valda komūnisms, kas ir mums un katram saprātīgam pilsonim nepieņemama ideoloģija un valsts iekārta". To varētu vēl papildināt tādi, ka mēs paustu savu zināšanu, ka komūnisms nav tikai ideoloģija vien, bet gan savā būtībā šodien krievu imperiālisms, ar mērķi pakļaut pasauli savai diktātūrai, reizē arī cenšas iznīcināt visas pakļautās tautas, dalēji garīgi, bet Baltijas valstu gadījumā arī fiziski.

Lokālpatriotisms ir skaists un aizkustinošs. Nacionāla sentimentālitāte un pagātnes atceres apmierina „sirdsapziņu", bet lai mēs gūtu panākumus, ir jārēķinās ar dzīves faktiem. Mums, tikpat kā vecajai, tā jaunajai paaudzei, ir nepieciešama politiska audzināšana, kuŗai jābalstās uz draugu atrašanu mūsu prasību uzklausīšanai un reizē arī kritiskā analīze, kas ir „komūnisms" un kur ved viņu līdzskrējēju, ultra liberālo politiķu darbība. Tas jo sevišķi nepieciešams tagad, kur krievu milzis sāk jau uz savām māla kājām grīļoties, bet tajā pašā reizē savu nevarību mēģina mazināt ar arvien vairāk augošu militāru varu.

Tas nebūtu tik bīstami, ja liberālo politiķu domu gaita nebūtu tik partejiska. Viņi gan labi redz augošo Maskavas militāro varu, bet aicina brīvo pasauli atbruņoties! „Liberāļu" vadītāji nepārtraukti runā par sociālo netaisnību un „melno apstrādāšanu" gan Ziemeļ- un Dienvidamerikā, gan Afrikā, bet tiklīdz ir runa par necilvēcīgo apspiešanu Austrumeiropas vai Āzijas diktātoriskajāg zemēs, tie pēkšņi īsto patiesību vairs „nezina", jeb arī zina „kautrīgi" maz. Ja Laosā jau gadiem pastāv komūnistu invāzija un terrors, to nepieminot, bet tiklīdz notiek mēģinājums šo komūnistu okupāciju pārtraukt, tūliņ sacelas protesta vētra par „brīvās" valsts invāziju un tās tiesību aizkāršanu. Ja komūnisti Dienvidvietnamā ar raķešu palīdzību bambardē pilsētas tīrā terrora nolūkā, tad cer, ka to paciešot, komūnistiem „apaiks" šie terrora akti. Bet ja tīri militāru apsvērumu dēļ, lai aizsargātos no šī terrora, ir jāizdara lidmašīnu uzlidojumi militāriem mērķiem, tad to apzīmē par agresiju un kaŗa izplešanu.

Mēs visu to zinām un redzam, bet ļoti maz ko darām, lai pateiktu mūsu uzskatus šinī un citos jautājumos. Pie tam mēs aizmirstam, ka mēs vairs nedzīvojam ne 18. ne arī 19. gadsimtā, kur kaŗi un sadursmes bija lokāla rakstura. Šodien cīņa iet visas pasaules apmērā un ja brīvība apdraudēta jebkuŗā pagaules malā, tā ir apdraudēta arī šeit. Vai patiesi mēs esam tik naivi, ka nesaskatām to, ka ungāru brīvības cīņu apslāpēšana un Čechoslovakijas okupācija ar krievu tankiem attālināja arī brīdi, kuŗā varam cerēt redzēt Latviju brīvu? Vai tiešām mēs esam tik naivi, ka nespējam saskatīt, ka ja ASV būtu spiestas atdot Vietnamu, Laosu, Taizemi un Kambodžu komūnistiem, tad jau tā grūto jautājumu par Baltijas valstu problēmu būtu gandrīz vai neiespējams uzturēt dzīvu un pieminamu!

Cīņa pret komūnismu jebkuŗā pasaules malā ir reizē arī cīņa par Latvijas tiesībām atbrīvoties no krievu ņaugiem un Maskavas komūnisma tendencēm iznīcināt mūsu tautu. Mums reizi par visām reizēm būtu jāzina, ka tikai tad ja eksistē spēcīgas un vienotas Amerikas Savienotās Valstis, ar valdību, kuŗa nav aizmirsusi, ka Amerika izauga liela un spēcīga to brīvību un principu vadībā, kuŗi prasa tiesības jebkuŗai valstij iespēju pašai izlemt savu likteni, mēs varam cerēt arī uz mūsu sapņa īstenošanu.

Ir laiks saskatīt, ka ASV valdība ir spiesta reizē kaŗot divus kaŗus! Vienu Vietnamā un otru kongresā, kur daļa kongresa locekļu ir atraduši veidu, jādomā, personīgas popularitātes labā, kuŗš ne tikai nelauj kaŗu Vietnamā uzvarēt, bet ir palīgs ASV, visas brīvās pasaules un arī mūsu ienaidniekam. Par to, ka ASV ir īstais diktātoru, komūnistu varmāku ienaidnieks un ASV sagraušana ir tiklab Maskavas, kā Pekingas pirmais mērķis, taču nedrikstētu būt šaubu. Tai brīdī, kad ASV vairs nespētu, vai negribētu turēt savus solījumus aizsargāt pat mazo valstu brīvību, būtu lieki runāt un cerēt par brīvības un tiesību atgūšanu tām tautām, kuŗām tā ir nolaupīta.

Izolācijas politikas sludinātāji ir ne tikai netieši komūnisma mērķu atbalstītāji, bet arī pašas Amerikas nākotnes iznīcinātāji. Kādēļ gan lai komūnisti pieņemtu un mēģinātu atrast veidu miera līgumam Parīzē, ja Vašingtonā tiek spriests, ka jānosaka datums līdz kuŗam ASV ir jāatstāj apdraudētās tautas viņu liktenim? Ja prezidentam Niksonam, lai viņš iegūtu atzinību, tiek liegta iespēja kaŗu uzvarēt un mēs tajā pašā laikā nesaskatām kāda ir atšķirība starp vienu vai otru partiju, tad tā ir vai nu mūsu apatija, jeb arī sarūgtinājuma aizmiglota lietu izvērtēšanas spēju trūkums. Bet ja mēs klusējot paciešam un nepievienojamies pozitīvajiem spēkiem cīņā par brīvu nākotni, zinot, ka ja arī nav gribas kaŗu uzvarēt, tad vismaz ir jādara viss, lai vēl neokupētās mazās tautas būtu spējīgas sevi pašas aizstāvēt, tad reizē ar to mēs arī parādām intereses trūkumu mūsu pašu tautas nākotnes labā.

Nav taisnība, ka mēs esam tik maznozīmīgi, ka mūsu kopīgajam atbalstam brīvības principu un cīņas labā nebūtu nozīmes. Ir laiks pateikt, ka mēs labi saskatām, ka ASV cīņa brīvības labā tiek kavēta un smagi ievainota no senātoru un kongresa locekļu puses, kuŗi ar savu darbību īstenībā atbalsta mūsu vīsu kopīgo ienaidnieku. Ir laiks pateikt un pievienoties ASV prezidenta un valdības atbalstam, kuŗa

(Beigas 5. lpp.)

NO AVIZNIEKA PIEZĪMJU BLOKA (5):

Atgādināts neuzceļamais pieminekļis

KO NEIEDROSINAS VECIE, ISTENO JAUNIE, IZRĀDOT RAIŅA LUGU „RIGAS RAGANA"

Pirms gadiem pieciem vai sešiem prof. K. Dzelzīša vadībā nodibinājās Raiņa un Aspazijas piemineklja komiteja, deklarējot par savas darbības mērķi iespaidīga pieminekļa uzcelšanu abiem lielajiem dzejniekiem viņu trimdas mājvietā Kastaņolā. Par spīti sākumā visai paasai kompetenču un konkurences berzei ar jau sen pastāvošo Raiņa un Aspazijas piemiņas fondu Zviedrijā, pieminekļa komiteja guva sabiedrībā atsaucību, visās trimdas zemēs rodoties tās pārstāvniecībām un telcami ienākot arī lūgtajiem ziedojumiem komitejas mērķu īstenošanai. Izsludināja arī pieminekļa meta sacensību, gan apstrīdētu, jo piedalīšanās iespēja nebija dota visiem māksliniekiem, komitejai dalībniekus izvēloties. Beigās pieņēma J. Plātes zīmēto metu, kas izpelnījās nopietnu kritiku, daļēji, varbūt, tāpēc, ka meta autors nav ne „akadēmiski grauduēts architekts, ne absolvējis Mākslas akadēmiju", kā „Jaunās Gaitas" 81. numurā par viņu raksta Longīns Apkalns.

Sākumā arī sarunas ar Kastaņolas pilsētas valdi par pieminekļa celšanu, vismaz pēc pašas komitejas sniegtās informācijas, atteistījās veiksmīgi, pilsētas valdei komitejas izvēlei norādot vairākas vietas, kur pieminekli varētu celt. J. Plātes metu īstenot varēja tikai vienā no šīm vietām, visneizdevīgākajā, pie tam arī veniegi samazinātā veidā. Komiteja tomēr nelabprāt bija ar mieru atkāpties no J. Plātes paredzētā pieminekļa lieluma, nelevērojot arī dažus Kastaņolas pilsētas valdes iebildumus pret metu. Noskaidrojās, ka pieminekļim paredzētā vieta ir nepiemērota, nomaļa, ārpus pašas Kastaņolas. Radās arī citi sarežģījumi un domstarpības sarunās ar pilsētas valdi. Beidzot arī latviešu sabiedrībā ceļamā pieminekļa lieta uzvirpuļoja it krietnus putekļus, komitejai cenšoties izvairīties no preses pārstāvju klātienes sēdē, lai pati sniegtu laikrakstiem „giudus" ziņojumus, revizijas komisijai konstatējot dažas neskaidrības attieksmē uz savākto līdzekļu lielumu un vairākkārt izziņojot jaunas komitejas valdes vēlēšanas, beidzot dabīgā kārtā notiekot divām, kuras vēl savdabīgāk „apvienoja", kamēr tika pie jaunas, stipri izmainītas valdes.

Še nav iespējams sīkāk pakavēties pie iecerētās pieminekļa celšanas attīstības, bet viss beidzās ar to, ka pēc komitejas ilgām nemākulīgām, nediplomātiskām un nenoteiktām sarunām ar Kastaņolas pilsētas valdi šīs Sveices pilsētiņas „tēviem" izbeidzās pretimnācīgā pacietība un tie paziņoja, ka nekādās turpmākās sarunās ar komiteju vairs neielaidīsies, bet paši par saviem līdzekļiem izgatavos pieminas plāksni Rainim un Aspazijai. Šo Kastaņolas pilsētas valdes lēmumu komiteja latviešu sabiedrībai noklusēja un aicināja turpināt ziedot pieminekļa celšanai — Kastaņolā... Tikai tad, kad Kastaņolas atteikums kļuva zināms no citiem avotiem un parādījās latviešu presē, komitejas priekšsēdis prof. K. Dzelzītis beidzot sasparojās paskaidrojumam, ka pieminekļis jau nav jāceļ tieši Kastaņolā...

Ar to pieminekļa lieta apklusa. Apmēram gadu nekas vairs nebija dzirdams par pieminekļa komitejas darbību. Tādēj jo liels bija pārsteigums, kad Latviešu dziesmu svētku biedrības Kanadā padomes 23. janvāra sēdē ziņoja, ka līdzekļus no pērnā gada dziesmu svētku Toronto atlikuma lūgusi piešķirt arī Raiņa un Aspazijas pieminekļa komiteja. Lūgumu, protams, nelevēroja, taču šis fakts liecina, ka prof. K. Dzelzīša komiteja nav atmetusi ieceri tomēr uzcelt neuzceļamo pieminekli un cenšas turpināt līdzekļu vākšanu, kaut sabiedrībā, cik vērojams, pieminekļa lieta zaudējusi pēdējo intereses nieku. Šī negaidītā pieminekļa idejas atgādināšana tomēr rada pārdomas.

Cik īsti ziedojumos kopš komitejas dibināšanas savākts, nekad nav precīzi ziņots. Skaitļi minēti vairākkārt, tie vienmēr bijuši atšķirīgi, jo allaž palikušas kādas nevēl nezināmas summas uz atpakaļ nesaņemtiem ziedojumu sarakstiem vai komitejas priekšsēža personīgi savāktas. 10.000 dol. katrā ziņā pārsniegti, varbūt kopsumma tuvojusies 20.000 Tas šai gadījumā tomēr nebūtu svarīgi. Svarīga vienīgi paša pieminekļa doma. Ka Kastaņolā to neuzcels, par to vairs nav šaubu. Prof. K. Dzelzīša paskaidrojums, ka pieminekli var celt arī citur, ir vismaz apstrīdams. Līdzekļi ziedoti, lai pieminekli celtu Kastaņolā, abu dzejnieku trimdas vietā. Kaut kur citur pieminekļim praktiski nebūtu nekādas jēgas. Katrā ziņā iepriekš būtu noskaidrojami līdzekļu ziedotāju resp. sabiedrības ieskati par pieminekļa celšanu citur. Vērojot pašreizējo intereses un atsaucības trūkumu, var pieņemt, ka šādu domu atzītu par nelietderīgu.

Tādā gadījumā akūts kļūtu jautājums, ko darīt ar pieminekļim ziedotajiem līdzekļiem. Pareizākais būtu tos atmaksāt ziedotājiem, bet tas praktiski tikpat kā neiespējams, jo daļa saziedoto līdzekļu jau izdota par komitejas priekšsēža un pilnvaroto dažādu braucienu ceļa izdevumiem un citām pieminekļa lietas kārtošanas vajadzībām. Arī pasta izdevumi par ziedojumu atpakaļ sūtīšanu iznāktu par lieliem, padarot šādu izkārtojumu nelietderīgu. Atliktu vienīgi saziņā ar ziedotājiem vienoties, kādai kopīgai vajadzībai pieminekļim savāktie līdzekļi izlietojami. Varbūt proporcionāli Ziemeļamerikā, Austrālijā un Eiropē ziedotajām summām tie būtu iemaksājami attiecīgajos Kultūras fondos? Tā kā Rainis bija brīvības saucējs, varbūt ziedojumi izmantojami mūsu nacionālpolitiskajam darbam Latvijas brīvības atgūšanas centienos? Taču Rainis bija arī Latvijas izglītības ministrs, tādēļ līdzekļus varētu nodot arī mūsu trimdas skolu vajadzībām.

Liekas, ka ir pēdējais laiks Raiņa un Aspazijas pieminekļa komitejai izrauties no klusuma un dot sabiedrībai nepieciešamos paskaidrojumus.

☆

Runājot par Rainim un Aspazijai ceļamo, bet neuzceļamo pieminekli, interesi saista „Austrālijas Latvieša" 5. februārī sniegtā ziņa, ka Latviešu jaunatnes apvienības Austrālijā Sidnejas nodaļas trīs dienu sarīkojumu cikla 20. un 21. februārī izrādīs Raiņa lugu „Rīgas ragana" Māras Eichmanes režijā un pašu jauniešu tēlojumā. Šis ir jau septītais Sidnejas jauniešu iestudējums, bet pirmais, ko paši jaunieši arī sagatavojuši. Šo ziņu jo sevišķi interesantu padara tas, ka prof. E. Dunsdorfs bija ierosinājis uzņemt šīs lugas izrādi Austrālijas latviešu 21. kultūras dienu programmā šāgada Ziemsvētku laikā Melburnā, jo „Rīgas raganu" po-

(Beigas 6. lpp.)

LATVIJA

14. N-RS. TREŠDIENA, 1971. GADA 17. FEBRUĀRIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors (dzīvokli un vakaros): Krišs Sīdars, 34 Pasadena Gardens, Toronto 325, Ontario; tālr. 766—2261.

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — par mēnesi $2.50, 3 mēn. $6.00, 6 mēn. $11.50, 1 gadu $21.00. Atsevišķa numura cena 35 centi. Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20—$6.40 par 1 collas slejas telpu.

LASĪTĀJU VĒSTULES

VIENPUSĪGS PAZIŅOJUMS

Kādas latviešu ev.-lut. draudzes gadskārtējā izdevumā Grand Rapidos ievietots paziņojums, ka draudzes grāmatu galdā varot pasūtināt vienu ASV izmākošo laikrakstu, bet ne ar vārdu nav pieminēti pārējie latviešu laikraksti brīvajā pasaulē. Varētu pieņemt, ka paziņojuma autoriem nekas nav zināms par latviešu laikrakstiem Austrālijā, Anglijā, Vācijā un pat Kanadā!

E. G. Grand Rapidos

☆

STIPENDIJA

„Latvija Amerikā" 11. n-rā ievietots Hamiltonas latv. ev.-lut. Kristus draudzes 24. janvāra gada sapulces atreferējums. Tajā cita vidū minēts, ka draudzes koŗa iedzīdātā Ziemsvētku plate jau ienesusi 1200 dol., no kā koris 600 dol. nodevis draudzei izlietošanai kā neatmaksājamu stipendiju kādam mūzikas studentam, izmaksājot 100 dol. gadā. Pārpratuma novēršanai jāpaskaidro, ka draudzes koris, piedaloties koŗa jaunatnes ansamblim Dzintars un Hamiltonas meiteņu kvintetam Rota, diriģentes A. Skudras - Kārkliņas vadībā, 1969. gadā iedziedāja platē Ziemsvētku dziesmas un korālus, ienākumus no pārdotās plates paredzot latviešu jaunatnes atbalstam. Līdz šāgada janvārim ieņemtos 1200 dol. sadalīja, nododot Hamiltonas Kristus draudzei 600 dol. neatmaksājamu stipendiju piešķiršanai mūzikas studentiem, dodot priekšroku topošiem diriģentiem un ērģelniekiem. Stipendijas lielums vienai personai vienā reizē 100 dol. un to tiesīgi saņemt draudzes locekļi vai viņu bērni. Meiteņu kvintetam nodots 300 dol. latviešu dziesmu popularizēšanai, bet otri 300 dol. — Hamiltonas jaunatnes pulciņam Rota latviešu valodas un latvisko tradiciju stiprināšanai jauniešos.

Ž. Lapuķis,
Hamiltonas Kristus dr. koŗa pr-ks

☆

PASKAIDROJUMS

„Latvija Amerikā" 6. februāŗa numurā Uldis Paipala savā „No avīznieka piezīmju bloka" ceturtajā turpinājumā vispirms raksta par literāro zādzību, kur piemin arī laikrakstu „Latvija", kas iznāk Vācijā.

Tiesa, „Latvija" 1970. g. 24. decembŗa numurā nodaļā „Grāmatniecība" ievietojis paziņojumu, ka apgāds Latvju grāmata, ASV, izdevis nepazīstama autora Lucifera Trimdas milnieka un dzirnieka dziesmas — „Gundegas mijkrēslī". Protams, bez komentāriem, kā parasti par visām grāmatām, kas redakcijai pieejamas. Palapojot tūlīt atklājās pazīstamās Teodora Zeltiņa balādes, bet kā gan redakcija varēja zināt, ka tās nav izdotas ar autora ziņu, zem segvārda un ar intriģējošu apakšvirsrakstu—„Milnieka un dzirnieka dziesmas pasaulei". Un ka tā ir literāra zādzība, to tūlīt paziņoja pats Teodors Zeltiņš.

Laikraksts „Latvija" ievieto paziņojumu par visām izdotajām grāmatām, kas redakcijai pieejamas, nepētot iepriekš tiesiskās atbrīvošanas ar autoru un izdevēju, un arī šajā Isajā paziņojumā tās nekomentējot.

Oskars Kalējs,
„Latvija" redaktors

☆

ROKAS GRĀMATA

Latviešu preses biedrības atbalstā gatavo reportieŗu rokas grāmatu, kuŗā, cerams, atradīsim vērtīgus praktiskus norādījumus par darbošanos preses laukā. Kā tas arvien gadās, atskanējuši arī dažādi iebildumi, taču, neapšaubāmi, savs pozitīvs ieguvums ar šo rokas grāmatu būs. Jo vērtīgs šis izdevums var izrādīties organizāciju amatpersonām, kas dažkārt vēlas pakalpot un sagādāt laikrakstiem „visplašāko un objektīvāko" informāciju, bet bieži nespēj izvairīties no pašslavinājumiem un faktu sagrozījumiem, kādi mazāk vērojami vietējos bļetenos, kuŗu lasītājiem uz vietas patiesie apstākļi labāk zināmi.

Made Sērmūksle, Mičigena.

☆

LATVIEŠU LAIKRAKSTI

Es abonēju trīs latviešu laikrakstus, kas iznāk ASV, Kanadā un Vācijā Katrs no viņiem ir vērtīgs un zināmā mērā atšķirīgs. „Latvija Amerikā" izdod Daugavas Vanagu organizācija, kas savus brīvos līdzekļus nodod latviešu sabiedrībai dažādu ziedojumu un aprūpes veidā, atbalstot arī latviešu skolas, kurpretim privātie laikraksti, gan dažārt ziņodami par lielāko abonentu skaitu, to nedara un latviešu skolai neziedo ne centa.

J. R., Detroitā

TLB sestdienas skolas bazārā Latviešu namā Toronto visomulīgāk jutās mazie apmeklētāji, it sevišķi priecādamies par izlozētām mantiņām. Mārtiņš Veinbergs nama priekštelpā tūlīn izmēģināja, kā skan jaunā stabulīte, kuŗas skaņās uzmanīgi noklausās Juris Ezergailis, Kārlis Briedis un Pēteris Rudzītis, bet Jānis Palleps rāda: „Skat', kas man ir?!"

Foto: V. Cinis

(79. turpinājums)

Taču svarīgāki par Marksa vēstures tulkojumiem ir Marksa un Engela Komūnistiskās partijas manifestā sludinātie mērķi, kuŗu sasniegšana komūnistu izpratnē attaisnojot visus, pat visnecilvēciskākos līdzekļus.

Autori iedala cilvēci divi naidīgās daļās, dodot katrai bezpersonisku vārdu, vienai — ar baismas un līdzjūtības pieskaņu apveltītu vārdu — proletariāts, otrai ar nicinājumu un naidīgumu iekrāsotu — buržuazija.

Vārdu proletariāts, proletārijs Marksa bija atradis Romas vēsturē. Iedalot valsts iedzīvotājus nodokļu maksātāju katēgorijās pēc īpašuma stāvokļa, leģendārais Servijs Tullijs (verdzenes dēls) visus pilsoņus bija iedalījis 7 cenza katēgorijās. Zemākajā bija tie, kam nebija īpašuma, kam nebija nekā cita kā vienīgi pēcnieki (proles). Romas proletariešiem nebija īpašuma, bet viņi tādēļ nebija vergi. Viņi bija Romas pilsoņi. Nespēdami sacensties ar lēto vergu darbu, proletārieši ar laiku pārvērtās parazītiskā slānī, gaidot no valsts „maizi un izpriecas".

Šai neglaimīgajā bezpersoniskajā vārdā Marksa nokristīja visus darba ļaudis. Nestrādniekus Marksa nodēvēja franču vārdā bourgeois — pilsoņi. Vārds atvasināts no latiņu burgus, burgensis — pilsonis, cilvēks, kas bauda ar pilsētu saistītas tiesības un ir atbrīvots no feodālās jurisdikcijas. Vēlākos laikos vārdā bourgeoisie ietilpināja vidusšķirai piederīgos neatkarīgi no tā, vai attiecīgam individam bija vai nebija īpašums.

Das Manifest der Kommunistischen Partei tad nu pasludināja, ka partijas mērķis ir visu īpašnieku un neīpašnieku pārvēršana proletariešos, ieskaitot zemturus; tad šim proletariātam uzlikt spaidu darbus (Arbeitszwang fuer alle), radot rūpniecības armijas, īpaši lauksaimniecībā (Errichtung industrieller Armeen, besonders fuer Ackerbau). Kā to panākt? Gāžot pastāvošo iekārtu ar proletariāta palīdzību (durch das Proletariat) un nodibinot proletariāta diktatūru. Marksa lieto no romiešu vēstures aizgūto vārdu diktatūra, lai piešķirtu savai gatavotajai tirannijai impozantu vārdu.

Marksistu kārotās diktatūras un romiešu diktatūras starpā nav nekā kopīga. Atšķirība starp pirmo un otro ir šāda:

1) Marksistu diktatūrai nav tiesiska pamata. Romā diktatūra bija noenkurota tiesībās, jo Roma bija tiesiska valsts. Diktatoru iecēla konsuls pēc senāta pieprasījuma ārkārtējos gadījumos, kad valstij draudēja iznīcības briesmas: svešu spēku iebrukums, iekšēji nemieri, militārs dumpis, vai cita līdzīga krize. Diktatūra Romā ilga tikai tik ilgi, cik to prasīja krizes pārvarēšana, ne ilgāk par 6 mēnešiem.

2) Marksistiskā diktatūra ir laika ziņā neierobežota. Tā ir pilnīga patvaļa, ko neierobežo ne likums, ne tikums. Romā diktatora vara nesniedzās ārpus Itālijas un neattiecās uz civillikumu novadu.

3) Romā diktatoram, diktatūrai likumīgi izbeidzoties, bija jādod nolēse par savu darbību, bija likumīgi jānolīdzinās ar Senātu. Tā sauktajā „proletāriskajā diktatūrā", kas nav ne proletāriska, ne likumīga diktatūra, bet kaila partijas despotija, nav nekādas nolēses, nekādas atbildības par izdarītajiem noziegumiem pret atsevišķiem cilvēkiem un tautām. Tas, ko marksisti dēvē par „proletāriāta diktatūru", nav nekas cits un nekas cits nevar būt kā jauna dzimtniecība, visļaunākā un pret cilvēku ciešanām visaklākā marksistu despotija, vārda īstajā nozīmē— absolūta patvaļa.

Vai visu to varēja paredzēt jau 1904. gadā, kad Rainis rakstīja Uguni un nakti? Padomāsim un atbildēsim katrs pēc savīem domāšanas likumiem.

Tur kur cilvēkam tiesiski vairs nepieder nekas, kur viņam nepieder pat viņa dzīvība, jo tā ir patvarīgas diktatūras rokās, viņš ir pilnīgi atsvešināts no cilvēciskās būtības.

Angļu rakstniece Anna Džēmsone (1794—1860) teica, ka „Bailes, vai nu kā princips vai motīvs, ir sākums katram ļaunumam". Īstenotais marksisms nav nekas cits kā milzu baiļu piramida. Piramidas augšdaļā partijas valdnieki dzīvo vienās bailēs cits no cita un bailēs no paverdzināto revolūcijas un atriebības; piramidas apakšdaļā valdnieku absolūtajai patvaļai pakļautie dienām un naktīm dreb par savu un tuvinieku stāvokli un dzīvību. Baiļu šaustie fanātiķi augšā: baiļu paralizētie vergi — apakšā.

Diktatūra latviešu tautai nespēja solīt nekā cita kā to pašu pārdzīvoto dzimtniecību, šoreiz vēl drūmākā, vēl necilvēciskākā veidā.

Dzimtniecības laikos latvju tauta vēl spēja saglabāt savas tautasdziesmas, savas pasakas, komūnistiskās diktatūras zemēs arī tas vairs nav iespējams; nav iespējams tālab, ka tajās absolūti noliegts katrs patiesības izpaudums. Albērs Kamī saka: „La liberté c'est le droit de ne pas mentir. Brīvība ir tiesība nemelot. Tādu tiesību diktatūras zemēs nav. Diktātors, kā jau teikts, dzīvo vienās bailēs, tāpat kā visi diktatoram pakļautie. Katrs neatkarīgas domas izpaudums diktatoram liekas viņa un viņa partijas majestātes apvainojums un izdeldējams noziegums. Visur tas saskata dumpju iedīgļus, visur — bīstamu subversiju. Patiesība, oriģinālitāte zūd diktatūras zemēs; to vietā stājas vispliekanākie meli, „svētbilžu" nēsāšana un slavas dziesmu piespiedu dziedāšana apspiedējiem sapulcēs, presē, grāmatās, radio, televīzijā, no augstskolu katedrām. Komūnistiskā diktatūrā visiem ir jāmelo — no pašas augšas līdz pašai apakšai.

Marksa un Engela izsludinātā komūnistiskā valsts iekārta ir tāda kā elle, kuŗā pat eņģeļi vērstos apspiedējos un varmākās, jo tikai tā šai ellē uzturama kārtība.

Tad pēdējais jautājums: kāds bija Marksa un Engela viedoklis tautību jautājumā? Tāds jautājums, tādas problēmas Marksa un Engela ieskatos nemaz neeksistē. Komūnistiskās partijas manifests pasludināja, kā „proletāriātam nav tēvijas."

Gadu simteņus un tūkstošus cilvēkiem, pat nabadzīgākajiem, allaž bija bijusi mīlama tēvija kalnos vai lidzenumos, ziemeļos vai dienvidos, sniegos vai tuksnešu smiltīs. Komūnistiskais manifests pasludināja jaunu bauslību: Proletārietim nav tēvijas.

Putnam un sunim, vilkam un lapsai ir sava „teritoriāla" piederības izjūta. Tāda ir arī cilvēkam, pat vēl lielākā mērā, jo cilvēks šo piederību, tēvijas mīlestību izjūt ne tikai ar savu miesu, viņš to izjūt ar visu savu būti, visu dvēseli, atmiņām, vissmalkākajām gara saitēm.

Bet Komūnistiskais manifests apgalvo, ka proletāriātam nav tēvijas. Un tā kā pēc Marksa un Engela pareģojumiem visa cilvēce reiz pārvērtīšoties proletāriātā, tad nevienam vairs nebūs tēvijas. Tā ir monstroza darbaļaužu un visas cilvēces zaimošana.

Katrai radikālai politiskai kustībai ir divi mērķi: gāzt veco un celt vecā vietā jaunu.

Gāzt veco nozīmēja gāzt carisko despotiju. Tiktāl latvju tautai bija pa ceļam ar visiem, kam bija līdzīgs sākotnējais mērķis. Bet kā ar jauno, vietā liekamo? Tur latvju tautas dzīvības intereses krasi atšķirās no marksistu gribētā.

Brīvlaišanas gados visa latviešu tauta bija bezzemnieki. Pusgadsimtu vēlāk latviešu zemes rūķi sāka savu zemi atpirkt no baroniem; 50 gadu vēlāk no ik 3 laucinieku ģimenēm viena jau bija savu lauku māju īpašniece.*) Atpirkto zemju īpašnieki par to bija

*) Arvēds Švābe, Latvijas vēsture 1800–1914, Daugava 1959, 594. lpp.

(Turpinājums seko)

Grāmatnieka un avīznieka jubileja

Uz aizvadītiem 80 mūža gadiem 15. februārī atskatījās grāmatnieks Jēkabs Lībeks, ar literāro vārdu Raits Ritums. Jubilārs dzimis Praulienas pagastā kā rokpeļņa dēls. Pēc Lazdonas draudzes skolas beigšanas ieradies Rīgā, kur sācis darboties grāmatniecībā, bet vakaros sagatavojoties pārbaudījumiem mājskolotāja tiesību iegūšanai, ko sekmīgi izturējis.

Pasaules kara laikā iesaukts toreizējā krievu armijā un iedalīts kaŗaspēka dajā Latvijas territorijā, bet pēc boļševiku revolūcijas no dienesta atvaļināts. Pēc Latvijas neatkarības pasludināšanas 1919. gada sākumā brīvprātīgi iestājies cīnītāju rindās un iedalīts toreizējā kapt. Bankava artilerijas vienībā. Viņš vēlāk pārvietots uz kaŗa ministrijas budžeta un kredita pārvaldi un iecelts par Armijas ekonomiskā veikala priekšnieku Daugavpilī. Armijas dienestu atstājot, Jēkabs Lībeks 1925. gadā pildīja „Rīgas Ziņu" administrātora pienākumus, atverot arī pats savu grāmatveikalu. Viņš bijis grāmattirgotāju un izdevēju b-bas valdes un revīzijas komisijas loceklis. Darbojies žurnālistikā, izdodot „Ogres Strauti", kā arī rakstījis „Jaunā Dienas Lapā", „Pēdējā Brīdī", „Aizsargā" u. c., bijis arī 5. Rīgas aizsargu pulka adjutants, dziedājis Nik. Alunana un E. Melngaiļa korī, līdzdarbojies Rīgas Jaunajā teātrī un dažādās biedrībās.

Jēkabs Lībeks

Līdz ar bēgļu vilni 1944. g. nonācis Vācijā, kur trimdas gaitas vadot nometņu laikā pildījis dažādus administrātīvus amatus un līdzdarbojies trimdas avīžniecībā. Jubilārs ir DV un Latviešu preses b-bas Vācijas kopas biedrs un absolvētā komerczinātņu institūta korporācijas Mercuria filistrs. Dzīves novakari tagad vada Delmenhorstas veco ļaužu mītnē, Vācijā, kur pilda mītnes bibliotēkāra un vietējās latviešu draudzes revīzijas komisijas priekšsēža pienākumus. Jubilāra adrese: 287 Delmenhorst, Pestalozziweg 36, Germany.

V. L.

Trīs teātŗa izrādes un divi jautri vakari

Ņujorkas latviešu teātŗa cienītāji varēs skatīt trīs teātŗu vies izrādes un klausīties 2 jautrus vakarus, DV apvienības valdes konstruēšanās sēdē 6. februārī DV namā, informēja DV apvienības priekšnieks K. Kitners. 13. marta vakarā (225 W. 24. St.) Manhetenā pēc ilgāka laika Ņujorkā viesosies „Čikagas pieciši" 18. aprīlī Ņujorkā viesosies Toronto latviešu vidusskolnieki ar T. Zeltiņa „Viņa raugs". Telpas pašreiz nav zināmas. 5. jūnijā būs divas A. Eglīša „Bezkaunīgie veči" izrādes (227 W. St.) Manhetenā, ko sniegs Amerikas latviešu teātŗa Vašingtonas - Ņujorkas ansamblis O. Uršteina režijā. Nākamā gadā Ņujorkā sagaida viesojamies Sidnejas latviešu teātŗa ansamblī Ulža Siliņa režijā, otrā dienā sniedzot humoristiski - satirisku uzvedumu. Tā būs pirmā iespēja ASV latviešiem iepazities ar rosīgajiem un sekmīgajiem Austrālijas teātŗa ļaudīm. Ansamblī ir 10 personas.

Jāņu sarīkojums šogad notiks Bīkonā, kas atrodas ceļā uz Katskiļu kalniem. Tā kā Ņujorkas DV apvienībā ir 13 gleznotāji, tad pašreiz tiek veikti priekšdarbi kopējai gleznu izstādei DV namā. Izstādi paredzēts atklāt 15. maijā. Marta vidū darbību atsāks DV vīru koris. Sakarā ar paredzamo ALAs kultūras biroja koncertu, DV kārtējā mēnešsanāksme februārī nenotiks. Valde uzņēma jaunus biedrus Annu Annusu - Hāgenu un Gati Sproģi - Mastiņu.

Valde darba pienākumus sadalīja šādi: priekšnieka vietnieks V. Svētulis, sekretārs O. Reinbergs, kasieris O. Baumanis, sarīkojumu nozares vad. — J. Pētersons, jaunatnes un sporta nozares vad. J. Šķiņķis, informācijas — L. Rumaks, biedrzine E. Upmane, aprūpes — K. Liepiņš, mantziņis K. Plūmanis. Par mantziņa palīgu bez balsstiesībām valdē pieaicināja pirmo kandidātu B. Zariņu. Revizijas komisijā darbojas: priekšsēdis K. Šķiņķis, sekretāre — V. Freija un loceklis — A. Valters. Vanadžu kopu vadīs — Anna Skara.

L. R.

Aina Kraujiete

AKLĀ IELA

Aklā iela
akli steidzas,
akla
izbeidzas.

Aklai ielai akla vara —
iesprostot
vai mainīt virzienus.

Mazpilsētās
to robežo plāna dēļu sēta
vai nelīdzens panīcis dzīvžogs.
Tās smiltīs un peļķēs aizraudzīgi virpuļo
— kas gan cits? — mazbērni
kā milzīgi, neveikli zvirbuļi.
(Mātes tos piemājas dārzos ar kāpostgalvām
audzē, un ar cukurzirņiem,
un, protams, tomātiem)

Metropolēs
tās galā stiepjas (piem.) tekstilrūpnīca,
vai vismaz biezs
apdrupis
bērnu norakstīts mūris,
līdz kuŗam kā krāsaina zīda atspoles
dzenājas nomaldījušās mašīnas.

Aklā iela —
brīva cilvēka būris,
tiem, kas te gadiem, gars gurdens.

Aklā ielā
viščaklākie mūži,
brūžu ielenkti,
akli izbeidzas.

Soprāns Magda Veide

Austrālijas dziedoņu koncertturneja

Pēc tenora Ernesta Mārsaua un soprāna Veltas Skujiņas pašreiz ceļam uz Ziemeļameriku pošas divi citi Austrālijas latviešu dziedoņi — soprāns Magda Veide un baritons Dzintars Veide, kuŗu dzīvesvieta ir Melburna. Viņi iecerējuši plašāko koncertturneju aizjūrā, kādā jebkad devies kāds latviešu dziedonis no Austrālijas, paredzot trīs mēnešu laikā koncertus 20 Amerikas un Eiropas pilsētās. Ja šai koncertu virknē iekļauj arī abus „atvadkoncertus" Austrālijā — 21. februārī Melburnā un 27. februārī Sidnejā, tad koncertturneja izvēršas pat pa trīs kontinentiem, dziedot 22 pilsētās.

No Austrālijas abi dziedoņi 28. februārī izlidos uz ASV, kur, kā ziņo „Austrālijas Latvietis", viņu pirmais koncerts notiks 5. martā Losandželosā, pēc tam 6. martā Sanfrancisko, 7. martā Portlandē un 9. martā Sietlā. No rietumkrasta Magda un Dzintars Veide dosies uz ASV vidienes liedlajiem latviešu centriem, 13. martā dziedot Mineapolē, 14. martā Čikagā, 20. martā Klīvlendā, 21. martā Detroitā, 27. martā Kalamazū, 28. martā Grand Rapidos un 3. aprīlī Milvokos.

No Kanadas pilsētām koncertturnejas plānā uzņemta vienīgi Toronto, kur abi Austrālijas dziedoņi viesosies Lieldienu nedēļā, datumam pagaidām esot vēl nezināmam. No Toronto viņi dosies īsā atpūtā uz Floridu un pabeigs turnejas Ziemeļamerikas posmu ar koncertiem ASV austrumkrastā — 16. aprīlī Filadelfijā, 17. aprīlī Vašingtonā un 18. aprīlī Ņujorkā.

Magdas un Dzintara Veides koncertturnejas programmas pamatā ir latviešu komponistu darbi. Vienīgi Dzintars Veide dziedās divas ārijas no Richarda Vāgnera operas „Tanheizers". Bez šīm divām ārijām viesi dziedās vienīgi Alfreda Kalniņa, Jāņa Kalniņa, Bruno Skultes„ Tālivalža Ķeniņa, Lūcijas Garūtas, Jāņa Ķepīša, Eižena Freimaņa, Helmera Pavasara un Jāzepa Vītola darbus.

No Ņujorkas dziedoņi izlidos uz Eiropu, vispirms viesojoties Anglijā, kur 1. maijā koncertēs Londonā, bet 2. maijā kādā Vidusanglijas pilsētā. Pēc koncertiem 7. maijā Zviedrijas galvaspilsētā Stokholmā un 15. maijā Dānijas mētropolē Kopenhāgenā, abi dziedoņi turneju pabeigs Vācijas latviešu „galvaspilsētā" Minsterā, kur viesosies 22. maijā.

Baritons Dzintars Veide

REDAKCIJAI PIESŪTĪTI IZDEVUMI

Gaisma — 3. (11.) n-rs, latviešu katoļu žurnāls reliģijai un kultūrai. Latviešu katoļu garīgās aprūpes izdevums, iznāk četrreiz gadā. Atb. redaktors Dr. Pēteris Ķirsis. Benjāmiņa Ancāna vāka zīmējums, 48 lp.

Vīru balsis III — dziesmas vīru koriem, savākuši un sakārtojuši Voldemārs Ozoliņš, M. A. un Voldemārs Aparjods. Daugavas Vanagi ASV izdevums, 1970., 174 lp. Āra Peniķa vāka zīmējums.

Nedauzīsim zvanus, kersimies pie naudas makiem!

Mūsu laikraksta 23. un 27. janvāŗa numuros publicējām Jāņa Širmaņa rakstu „Trauksmes zvani", kuŗā pazistamais bērnu un jaunatnes grāmatu autors vēlreiz pievērsies latviešu bērnu literatūras jautājumam trimdā. Širmanis norāda, ka, piemēram, žurnāla Mazputniņš redakcijai trūkstot dažu nodaļu vaditāju un tos nevarot sameklēt. Raksta autors atgādina, ka trimdas grāmatniecības aina bērnu literatūras novadā ir tāda, ka jāskandina trauksmes zvani. Rakstnieks Andrejs Irbe, uz kuŗa polēmisko rakstu „L. A." 19. 9. 1970. Jānis Širmanis, daļēji atsaucies, piesūtījis redakcijai savu repliku, ko šeit publicējam.

Jānis Širmanis pēc apm. četru mēnešu ilgām pārdomām atkal atgriezies pie latviešu bērnu literatūras temata un konstatē, ka, — pirmkārt — šādas literatūras turpat vai vairs neesot un — otrkārt — ka tāds apstāklis liek sist traksmes zvanus, jā — šo zvanīšanu pat dubultojot.

Ir jau labi ar zvaniem. Taču ir rūpīgi jāpārdomā, ko tie līdz. Sist zvanus un žvadzināt zvārguļus kurlo barakā ir visai neproduktīva nodarbība ; īpaši, ja kuŗiem piesitusies arī īsredzība.

Bet varbūt neturpināsim apvārdoties, arī ar to tālu netiek.

Konkrēti tātad — ko?

Širmanim laikam mazdrusciņ nepaticis mans formulējums, ka žurnāla Mazputniņš izdevēji varējuši tik ilgi noturēties, un, tātad, „kaut kādi autori būs gan bijuši". Protams, ar to nav nekādā ziņā šie „kaut kādi" ielikti kādā „zemākā šķirā": izteiksme, kas minētajā teikumā lietota, to arī nemaz nenozīmē. Tādēļ nav Solžeņicins it kā līdzis, lai atvainojas par to, ka viņš nav nekāds literatūras kritiķis, bet vakaros sagatavojoties pārbaudījumiem mājskolotāja tiesību iegūšanai, ko sekmīgi izturējis.

Pasaules kaŗa laikā iesaukts toreizējā krievu armijā un iedalīts kaŗaspēka dajā Latvijas territorijā, bet pēc boļševiku revolūcijas no dienesta atvaļināts. Pēc Latvijas neatkarības pasludināšanas 1919. gada sākumā brīvprātīgi iestājies cīnītāju rindās un iedalīts toreizējā kapt. Bankava artilerijas vienībā. Viņš vēlāk pārvietots uz kaŗa ministrijas budžeta un kredita pārvaldi un iecelts par Armijas ekonomiskā veikala priekš-

Mūsu laikraksta 23. un 27. janvāŗa numuros publicējām Jāņa Širmaņa rakstu „Trauksmes zvani", kuŗā pazistamais bērnu un jaunatnes grāmatu autors vēlreiz pievērsies latviešu bērnu literatūras jautājumam trimdā. Širmanis norāda, ka, piemēram, žurnāla Mazputniņš redakcijai trūkstot dažu nodaļu vaditāju un tos nevarot sameklēt. Raksta autors atgādina, ka trimdas grāmatniecības aina bērnu literatūras novadā ir tāda, ka jāskandina trauksmes zvani. Rakstnieks Andrejs Irbe, uz kuŗa polēmisko rakstu „L. A." 19. 9. 1970. Jānis Širmanis, daļēji atsaucies, piesūtījis redakcijai savu repliku, ko šeit publicējam.

Jānis Širmanis pēc apm. četru mēnešu ilgām pārdomām atkal atgriezies pie latviešu bērnu literatūras temata un konstatē, ka, — pirmkārt — šādas literatūras turpat vai vairs neesot un — otrkārt — ka tāds apstāklis liek sist traksmes zvanus, jā — šo zvanīšanu pat dubultojot.

Ir jau labi ar zvaniem. Taču ir rūpīgi jāpārdomā, ko tie līdz. Sist zvanus un žvadzināt zvārguļus kurlo barakā ir visai neproduktīva nodarbība ; īpaši, ja kuŗiem piesitusies arī īsredzība.

Bet varbūt neturpināsim apvārdoties, arī ar to tālu netiek.

Konkrēti tātad — ko?

Širmanim laikam mazdrusciņ nepaticis mans formulējums, ka žurnāla Mazputniņš izdevēji varējuši tik ilgi noturēties, un, tātad, „kaut kādi autori būs gan bijuši". Protams, ar to nav nekādā ziņā šie „kaut kādi" ielikti kādā „zemākā šķirā": izteiksme, kas minētajā teikumā lietota, to arī nemaz nenozīmē. Tādēļ nav Solžeņicins it kā līdzis, lai atvainojas par to, ka viņš nav nekāds literatūras kritiķis, bet vakaros sagatavojoties pārbaudījumiem mājskolotāja tiesību iegūšanai, ko sekmīgi izturējis.

Pasaules kaŗa laikā iesaukts toreizējā krievu armijā un iedalīts kaŗaspēka dajā Latvijas territorijā, bet pēc boļševiku revolūcijas no dienesta atvaļināts. Pēc Latvijas neatkarības pasludināšanas 1919. gada sākumā brīvprātīgi iestājies cīnītāju rindās un iedalīts toreizējā kapt. Bankava artilerijas vienībā. Viņš vēlāk pārvietots uz kaŗa ministrijas budžeta un kredita pārvaldi un iecelts par Armijas ekonomiskā veikala priekš-

Jānis Širmanis pēc apm. četru mēnešu ilgām pārdomām atkal atgriezies pie latviešu bērnu literatūras temata un konstatē, ka, — pirmkārt — šādas literatūras turpat vai vairs neesot un — otrkārt — ka tāds apstāklis liek sist traksmes zvanus, jā — šo zvanīšanu pat dubultojot.

Ir jau labi ar zvaniem. Taču ir rūpīgi jāpārdomā, ko tie līdz. Sist zvanus un žvadzināt zvārguļus kurlo barakā ir visai neproduktīva nodarbība ; īpaši, ja kuŗiem piesitusies arī īsredzība.

Bet varbūt neturpināsim apvārdoties, arī ar to tālu netiek.

Konkrēti tātad — ko?

Širmanim laikam mazdrusciņ nepaticis mans formulējums, ka žurnāla Mazputniņš izdevēji varējuši tik ilgi noturēties, un, tātad, „kaut kādi autori būs gan bijuši". Protams, ar to nav nekādā ziņā šie „kaut kādi" ielikti kādā „zemākā šķirā": izteiksme, kas minētajā teikumā lietota, to arī nemaz nenozīmē. Tādēļ nav

— Darīts! — Mārcis stāstīja. — Pēc stundas būs gatavs. Puszoles nevajadzēja? Es teicu, ka nevajaga.

— Pareizi esi teicis. Nepārdomāsi un neēdīsi? — Līvāns izkāstos kartupeļus izbēra uz šķīvja, kur jau atradās saceptā cūkgaļa. Bēkons bija sagruzdis melns.

— Tu esi sadedzinājis, — Mārcis pēla Pēteŗa pavārmākslu.— Jā, ēdīšu. Es uzcepšu vēl olas, ko? Cik tev cept?

— Divas. Pratīsi?

— Tu jau pats man mācīji. Atceries — Vācijā. Tad, kad bijām vēl vieni.

Līvāns nevarēja atminēties, ka kādreiz būtu Mārcim mācījis olas cept, bet skaidri atcerējās, ka Vācijā tiem olu tikpat kā nekad nebija. Tā viņš arī pateica.

— Bija gan! Neatceries, ka gājām pie baueriem?

Viņi tikko bija beiguši vakariņot, kad ieradās Ansons. Līvāns atstāja Mārci nokopt traukus un abi ar Ansonu devās dzīvojamā istabā. Ansons bija noskuvies, uzsējis kravati un, nevērojot silto laiku, sēdēja svārkos. Viņš bija nācis oficiālās darīšanās.

— Vai nav par siltu? — Līvāns jautāja. — Mēs tikko gatavojām vakariņas, dzīvoklis sakarsis. Es jau arī kreklos.

— Jā... tad jau gan, — Ansons novilka žaketi un uzkāra uz krēsla atzveltnes. — Trakas viņiem te tās vasaras — kā siltumnīcā. Karsts un sūt. Vienā svīšanā, pat naktīs nav miera. Un ja vēl kā man... ja daudz jāstrādā... Dažriez liekas, visa sula izsvīdīs.

Brīdi runājuši par laiku un cenu kāpšanu, abi sāka meklēt ceļu, kā sarunu ievirzīt īstajā gultnē. Ansons atzina, ka pareizāko ievadu sakāmajam dos jau reizi pārcilātais darba jautājums.

— Tā viņš ir, mācītāj; tā viņš ir. Un darbs — tas nekad nebeidzas. Man jau trakākais tagad, ka tēva vairs nav. Toreiz sākām celt māju, domāju, par abiem uzcelsim, bet tagad — nekā. Kā gan viena tāda šū... nieka lieta sajauc visu dzīvi!

— Jā,—Līvāns teica, Ansonam gaŗām skatīdamies. — Dzīve veidojas no sīkumiem. Jūs neesat pirmais, kas to atklājis.

— Tas labi, mācītāj, ka jūs to saprotat. Ar jums var runāt. Jūs neesat kā tas, kas mums bija nometnē. Tas to vien stāstīja, ka viss esot par mūsu grēkiem, un ka Kanadas mūža mežos mūs lāči apēdīšot, vai Austrālijā ķenguri nosperšot. Jūs esat riktīgs cilvēks.

— Par grēkiem jau jācieš, — Līvāns raudzīja atrast izeju. — Un vai nu bez tēva māju neuzcelsit! Ies lēnāk, bet galā tiksit. Vēl jau jums māte. Vai viņa bija par tēvu jaunāka?

— Kāda nozīme gadiem? Cits vecumā padara to, ko divi jauni nevar. Un palīga man vajaga — tur jums taisnība.

— Tad jau jāprecas. Vienkāršākais veids kā tikt pie uzticama palīga — precēties, — Līvāns pētīja ciemiņa vaibstus; viņam sāka likties, ka uzminējis nāciena iemeslu.

— Pareizi! — Ansons steigšus piekrita. — Tā ir, kā es jau teicu: jūs, mācītāj, esat riktīgs cilvēks. Ar jums var runāt, jūs saprotat lietu. Tāpēc arī nācu pie jums, lai jūs man palīdzat.

Līvāns atcerējās, ko Bauers tam bija stāstījis par vietējiem likumiem; tie ļāva laulāt tikai tādam, kam bija īpaša atļauja. Mācītājiem vajadzēja būt reģistrētiem provinces virstiesā. Tā viņš Ansonam arī pateica.

(Turpinājuma sekos)

Kas noticis ar piešķirto prēmiju Solžeņicinam

Reutera preses aģentūra ziņo no Stokholmas, ka Nobeļa prēmijas fonda administrācija izvairās dot noteiktu informāciju, kas noticis ar krievu rakstniekam Solžeņicinam piešķirto 1970. g. literatūras godalgu — 75.000 dol. Neapstiprinot, ne arī noliedzot, ka Solžeņicins it kā lūdzis, lai atvelot viņam bankas kontu, direktors Nils Staable uz žurnālistu neatlaidīgiem jautājumiem izvairīgi atbildējis: „Tā ir prēmijas ieguvēja personīga lieta. Nobeļa fonds rīkojies ar godalgu, kā Solžeņicins noteicis — tas viss, ko varu teikt."

— bl—

(Beigas 5. lpp.)

STĀSTS

PĒTERIS LĪVĀNS

ARTURS VOITKUS

(64. turpinājums)

Brauciens mājup nevienu neiepriecināja. Maira Mārci smagi sarāja, ka tas nepildījis uzdevumu un neuzraudzījis atstātos apavus, bet rājiens zudušo kurpi Kasparam neatdeva — vienu viņš bija atradis, otra palika zudusi. Auto vadīt varēja arī ar basu kāju, bet nodomātā kafijas dzeršana kalnu viesnīcā bija jāatliek — tur bez apaviem nevarējā ieiet. Bija jāapmierinās ar ceļmalas kioska „karstajiem suņiem", kafiju papīra traukos un limonādi pudelēs. Tas omu, protams, neuzlaboja.

Ormsfildā braucēji atgriezās agrā pievakarē, Pēteris Līvāns aizdeva Kasparam savas svētdienas kurpes, un Kaspars tūlīt devās tālāk. Viņš bija saīdzis un nerunīgs un Mairas piedāvātās vakariņas noraidīja. Vienīgi Mārcis bija smaidīgs; viņu nesatrieca ne Mairas rājiens, ne Kaspara īgnums. Kaut kas bija izdevies labāk nekā cerēts.

Nākošajā nedēļā kādu vakaru Līvānam zvanīja Ansons — tas pats, kam Līvāns nesen bija izvadījis tēvu.

— Man nu atkal reiz pie jums vajadzība, — Ansons runāja, vārdus meklēdams. — Šoreiz gan, kā saka, vairāk uz dzīvošanu kā miršanu...

Līvāns gaidīja tālāko.

— Šoreiz... — Ansons beidzot saņēmās. — Bet pa tālruni nevarēs. Kad jūs būtu mājās?

Viņi norunāja, ka Ansons atbrauks sestdienas vakarā.

Kad Līvāns sestdienā pārnāca no darba, uz virtuves grīdas gulēja Mairas rakstīta zīme: „Aizbraucam ar Gunti un Ritu Sesavam līdz uz ezermalu. Mārcis pie kaimiņiem. Būsim pirms tumsas mājās."

Durvis uz zēnu guļamtelpu bija pusvirus; Mārcis bija uz mutes savā gultā — acīm redzot, viņš no kaimiņiem jau bija atgriezies.

— Tu sen jau mājās? — Pēteris jautāja. — Kādēļ nebrauci līdz?

— Negribēju, — Mārcis izskatījās samiegojies un apjucis. — Viņš atveda tavas kurpes.

— Es jau redzēju. Vai vakariņas esi ēdis?

— Neesmu. Negribas. Bet es tev novārīšu kartupeļus, jā? Un uzcepšu olu. Es protu.

— Tu tā domā? Bet vai tad māte nekā ēdama nav atstājusi?

— Tur... tur ir par maz!

— Kā vēlies. Bet tad pasteidzies; esmu izsalcis.

Līvāns pasmīnēja par puikas rosību un gāja pārģērbties. Sesavs kurpes bija atvedis tieši īstajā brīdī — darba apaviem šodien bija nolūzis papēdis, tos tagad varēs nodot labot. Pārģērbies un nomazgājies, Līvāns ienāca virtuvē. Mārcis stāvēja pie pavarda un švirkstināja cūkgaļu.

— Te, — Līvāns nolika darba zābakus pie durvīm uz grīdas. — Aiznes un palūdz, lai izlabo vēl šodien. Man pirmdien vajag. Gaļu es uzmanīšu.

Mārcis paķēra nesamo un izmetās pa durvīm. Kurpnieks dzīvoja stūŗa namā.

Kartupeļi vārījās burbuļodami; Mārcis tos bija sagriezis mazos gabalos un tiem drīz vajadzēja būt gataviem. Līvāns paņēma laikrakstu, apsēdās pie virtuves galda un sāka lasīt. Gaļu viņš atcerējās tikai tad, kad telpa pildījās melniem, salkaniem dūmiem. Līvāns uztrūkās kājās un steidzās glābt glābjamo. Viņš pašreiz kāsa kartupeļus, kad pārradās Mārcis.

Tā viņš ir, mācītāj; tā viņš ir. Un darbs — tas nekad nebeidzas. Man jau trakākais tagad, ka tēva vairs nav. Toreiz sākām celt māju, domāju, par abiem uzcelsim, bet tagad — nekā. Kā gan viena tāda šū... nieka lieta sajauc visu dzīvi!

— Jā,—Līvāns teica, Ansonam gaŗām skatīdamies. — Dzīve veidojas no sīkumiem. Jūs neesat pirmais, kas to atklājis.

— Tas labi, mācītāj, ka jūs to saprotat. Ar jums var runāt. Jūs neesat kā tas, kas mums bija nometnē. Tas to vien stāstīja, ka viss esot par mūsu grēkiem, un ka Kanadas mūža mežos mūs lāči apēdīšot, vai Austrālijā ķenguri nosperšot. Jūs esat riktīgs cilvēks.

— Par grēkiem jau jācieš, — Līvāns raudzīja atrast izeju. — Un vai nu bez tēva māju neuzcelsit! Ies lēnāk, bet galā tiksit. Vēl jau jums māte. Vai viņa bija par tēvu jaunāka?

— Kāda nozīme gadiem? Cits vecumā padara to, ko divi jauni nevar. Un palīga man vajaga — tur jums taisnība.

— Tad jau jāprecas. Vienkāršākais veids kā tikt pie uzticama palīga — precēties, — Līvāns pētīja ciemiņa vaibstus; viņam sāka likties, ka uzminējis nāciena iemeslu.

— Pareizi! — Ansons steigšus piekrita. — Tā ir, kā es jau teicu: jūs, mācītāj, esat riktīgs cilvēks. Ar jums var runāt, jūs saprotat lietu. Tāpēc arī nācu pie jums, lai jūs man palīdzat.

Līvāns atcerējās, ko Bauers tam bija stāstījis par vietējiem likumiem; tie ļāva laulāt tikai tādam, kam bija īpaša atļauja. Mācītājiem vajadzēja būt reģistrētiem provinces virstiesā. Tā viņš Ansonam arī pateica.

(Turpinājuma sekos)

„Nākotne 70" turpina darbību

„Nākotnes-70" rīcības komiteja, piedaloties ap 30 dalībniekiem, 4. februārī Latviešu namā Toronto sanāca savā 65. sēdē līdzšinējās darbības laikā, lai pieņemtu norēķinus un dažādus ziņojumus, bet galvenokārt apspriestu Latviešu dziesmu svētku biedrības padomes sēdes lēmumu, ka no N-70 sarīkojumu atlikuma 2000 dol. iemaksājami šai biedrībai, bet pārējā summa LNAK jaunatnes nozarei. Sēdi vadīja komitejas priekšsēdis Dr. V. Gulēns, bet, darba kārtā nākot jautājumam par sarīkojumu atlikumu, viņš sēdes vadību nodeva A. Zaķim.

O. Sils ziņoja, ka N-70 sagatavotā un izdotā rokas grāmata vecākiem „Pūcīte" izmaksājusi 1738,49 dol., bet no izdotajiem 500 eksemplāriem līdz šim pārdoti tikai 84, ienākumiem, ieskaitot LNAK valdes 900 dol. piešķirumu, nesedzot izdevumus. Iztrūkums tomēr nosegts ar citiem N-70 ienākumiem. Līdz šim bija izdots tikai 1 „Pūcītes" brīveksemplārs; šai sēdē vienojās 25 brīveksemplārus piešķirt latviešu skolām. Interesenti šo bērnu vecākiem ļoti noderīgo rokas grāmatu, kuŗa satur bagātīgu informāciju par latviskās audzināšanas un izglītības jautājumiem, joprojām var iegādāties par 3 dol., rakstot Dr. V. Gulēnam (39 Chaplin Cr., Toronto 7, Ont., Canada). Izdevumu domāts rēgulāri papildināt ar jaunāko informāciju, šīs grāmatā viegli ievietojamās val izmaināmās lapas saņemot arī grāmatas līdzšinējiem iegādātājiem, bet izdevuma redaktrise I. Zvagule nodomājusi uz gadu vai diviem doties uz Franciju, tādēļ, kā ziņoja O. Sils, izraugāms jauns redaktors „Pūcītes" papildinājumu sagatavošanai.

Kasieris V. Epneris sniedza pārskatu par N-70 līdzšinējās darbības ienākumiem un izdevumiem, kā atlikumu minot 6890,59 dol., taču norādot, ka šī summa nav pareiza, jo kaut kur ieviesusies kļūda. No kāda cita izgatavota norēķina izrietēja, ka atlikums ir 6809,59 dol., kas arī uzskatāms par pareizo. Dziesmu svētku biedrības padomes sēdē Dr. V. Gulēns kā atlikumu bija minējis 6870,83 dol., gan aizrādot, ka pēc galīgā norēķina šī summa var nedaudz mainīties. Pārrunājot jautājumu par žurnāla „Latvju Mūzika" pārdošanai nodotajiem pazudušajiem 70 eksemplāriem, sēde atzina, ka vai nojams nav N-70 pārzinātais dziesmu svētku informācijas centrs un tā darbinieki, jo saiņi ar žurnāliem nemitīgi nesti iekšā un ārā, zūdot jebkādam pārskatam par to „kustību". Sēdes dalībnieki vienojās, ka N-70 komitejai sedzama puse no samaksas par šiem nenoskaidrojamā veidā pazudušajiem žurnāliem, lūdzot otru pusi segt dziesmu svētku rīcības komiteju, šai gadījumā Dziesmu svētku biedrību, jo rīcības komiteja darbību jau beigusi un likvidējusies.

Nodevis sēdes tālāko vadību A. Zaķim, komitejas priekšsēdis Dr. V. Gulēns ziņoja par Latviešu dziesmu svētku biedrības padomes sēdes lēmumu, ka N-70 līdzšinējās darbības atlikums iemaksājams biedrības un LNAK kasē, uzsverot, ka šī jautājuma izlemšana Dziesmu svētku biedrības padomes sēdē viņam nākusi kā liels pārsteigums, jo iepriekš par to nav bijis brīdināts. Īsumā informējis par debatēm šai jautājumā Dziesmu svētku biedrības padomes sēdē un J. Mežaka iesniegto kompromisa priekšlikumu, kuŗš vairs nenāca nobalsošanā pēc Ž. Šmita ierosinājuma pieņemšanas par N-70 atlikuma nodošanu biedrībai un LNAK, V. Gulēns uzsvēra, ka par eventuālu iztrūkumu vai alikumu savā darbībā atbildīga bijusi vienīgi N-70 rīcības komiteja, tādēļ uzskata biedrības padomes lēmumu par netaisnu. Ziņojuma nobeigumā V. Gulēns jautāja, vai rīkojies pareizi Dziesmu svētku biedrības padomes sēdē šādā garā runājot visu N-70 dalībnieku vārdā. Sēdes dalībnieki viņa rīcību akceptēja kā pareizu.

Debatēs pēc V. Gulēna ziņojuma izskanēja vienprātīga doma, ka N-70 bijis un ir pilnīgi patstāvīgs pasākums, kuŗa atbalstītāji līdzekļus devuši N-70 programmas īstenošanai, ne dziesmu svētkiem, tādēļ Dziesmu svētku biedrības padomes lēmums ir apvainojums visiem N-70 darbiniekiem, kas lielo darbu veikuši ar vislielāko taupību, lai pēc iespējas lielāks būtu atlikums jaunatnes turpmākajam darbam un vajadzībām. Argumentācijai sniedzoties no labas loģikas līdz pilnīgam loģikas trūkumam, runātāji izteica sašutumu par Dziesmu svētku biedrības padomes lēmumu un ar šai brīdī klātesošo 25 sēdes dalībnieku visām balsīm pieņēma šādu V. Gulēna ierosinātu atzinumu: „Vadoties no N-70 idejiskās puses, ieskaitot to, kā tā izpaudusies mūsu darbībā un sadarbībā ar dziesmu svētku rīcības komiteju un mūsu attiecībās pret sabiedrību, kā arī balstoties uz rīcības komitejas un N-70 protokoliem (minēti to numuri, ref.), N-70 rīcības komiteja vienojas, ka Dziesmu svētku biedrības padomes lēmums sakarā ar N-70 naudas atlikuma sadali 26. janvārī (pareizi jābūt: 23. janvārī, — ref.) nav saistošs N-70 rīcības komitejai."

Šī atzinuma papildinājumam ar 10 balsīm, 8 balsojot pret to, bet 5 atturoties, sēde vēl pieņēma J. Dreifelda ierosinājumu: „Lai nerastos pārpratumi par N-70 komitejas spējām lietiski sadalīt atlikumu, rīcības komiteja pieaicina dziesmu svētku pārstāvjus kā revidentus."

Ko darīt ar N-70 atlikumu, sēdes dalībnieki vienojās izlemt kādā citā sēdē, pieņemot O. Sila ierosinājumu šī jautājuma apspriešanai un priekšlikumu izstrādāšanai radīt īpašu komisiju. Tajā bez N-70 prezidija (ap 15 locekļu) izraudzīja V. Liepiņu, J. Dreifeldu, G. Liepiņu, A. Bāliņu, Z. Miezīti un U. Zommeru, nolemjot pieaicināt arī LNAK jaunatnes nozares vadītāju L. Luksu.

Zg.

DRAUDZES LOCEKĻU SKAITS ČETRKĀRŠOJIES

TORONTO AUSTRUMU EV.-LUT. LATVIEŠU DRAUDZEI 15 GADU

8. janvārī pagāja 15 gadu kopš Toronto Austrumu draudzes dibināšanas. Doma par jaunas draudzes dibināšanu radās 1955. g. rudenī, ar nolūku baznīcas darbā iesaistīt tos latviešu luterāņus, kas nevienā esošā draudzē vēl nesastāvēja. 1955. g. 29. oktobrī iniciatoru grupas sanāksmē, kuŗā piedalījās 9 personas, tika izraudzīta draudzes organizēšanas komiteja: O. Dzērvītis, J. Riekstiņš un E. Ziplāns. Iespēja draudzes dibināšanai manāmi pieauga, kad radās izdevība draudzes gana amatam saistīt bijušo Burtnieku draudzes mācītāju Arturu Briedi. Tāpat domu atbalstīja arī toreizējais archibīskapa pārstāvis Kanadā prāv. A. Skrodelis, kā arī Misūri sinodes Ontario apgabala vadība, apsolidama arī financiālu pabalstu.

Dibināšanas sapulcē, 1956. g. 8. janvārī, piedalījās 73 (no 164) locekļi. Dievkalpojumiem un pārrāvām draudzes vajadzībām telpas visu laiku tiek īrētas no Sv. Barnabas anglikāņu draudzes, 361 Danforth Avenue.

Pirmais draudzes priekšnieks bija O. Dzērvītis, bet kopš 1960. g. 3. aprīļa to vada E. Ziplāns. Pirmā dāmu komitejas priekšniece bija E. Ziplāne, tagadējā ir O. Jeckalēja. Kopš dibināšanas draudzes padomē nepārtraukti ir darbojušies: V. Dreifelds, O. Dzērvītis, P. Kārkliņš, R. Pētersons, J. Soste un E. Ziplāns, kā arī mācītājs A. Briedis. Pirmais ērģelnieks bija brīvmākslinieks J. Mednis, pašreizējais ir brīvmākslinieks Viktors Kviesis. 15 gadu laikā draudzes darbība pieaugusi četrkārtīgi: locekļu skaits no 164 audzis uz 772. Visu nozaru kopējais budžets — no $5410 pavairojies uz 20.000 dol.

Apmēram 50 jūdzes no Toronto, Notavasagas upes krastos, atrodas draudzes lauku īpašums Tālava. Tur izbūvēta brīvdabas baznīca, uzcelta sarīkojumu ēka, kā arī apmēram 20 draudzes locekļu personīgas vasarnīcas.

Aizvadītos 15 gadus draudze atcerēsies ar pateicības dievkalpojumu 28. februārī, kuŗā piedalīsies viesis mācītājs E. Ķerģis.

E. Z.

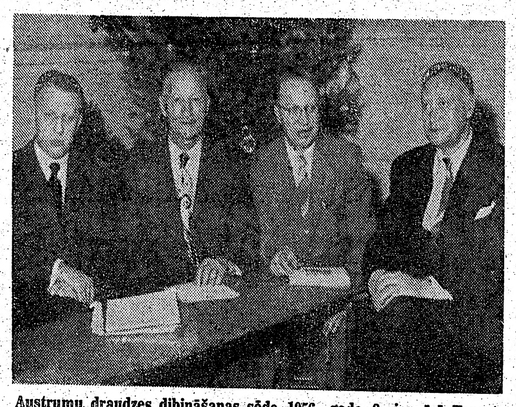

Austrumu draudzes dibināšanas sēde 1956. gada 8. janvārī Toronto, no kreisās: pirmais draudzes sekretārs E. Ziplāns, Misuri sinodes Ontario apgabala vadītājs māc. C. T. Vecšteins, šā apgabala ģenerālsekretārs māc. H. H. Erdmans un draudzes pirmais priekšnieks O. Dzērvītis.

Valda Avika kopš 3 mēnešiem ieradusies no Vičitas (Kanzas pavalstī) uz dzīvi Kanadas latviešu „galvaspilsētā" Toronto. Viņa vēlas būt latviešu sabiedrībā, jo iepriekšējā dzīvesvietā nav bijuši vairāk latviešu kā viena ģimene. Šī 22 gadus vecā enerģiskā tautiete dzied Toronto divos koŗos, piedalās kā soliste kokļu ansamblī „Alsunga" un iecerējusi pievērsties skatuves māk slai. Foto: J. Liģers

Sekmīgs draudzes darba gads Montrealā

Montrealas latviešu Trīsvienības draudzes gada sapulci 31. janvārī ievadīja draudzes māc. A. Voitkus ziņojums, kuŗā draudzes gans norādīja, ka aizvadītajā gadā dievkalpojumus caurmērā apmeklējuši 50 dievlūdzēju. Pēdējos trīs gados baznīcēnu skaits nav mazinājies. Iesvētīti 6 jaunieši, kristīti 7 bērni, laulāti 4 pāri un miruši 4 draudzes locekļi. Draudze gadu iesāka ar 436 pilntiesīgiem draudzes locekļiem, bet nobeidza ar 444, pieaugums 8 draudzes locekļi. Draudzē darbojas svētdienas skola ar vadītāju M. Vikmani un K. Mežgaili. Draudze atbalstījusi latviešu jaunatni, bērnu vasaras nometnei ziedoti 200 dol., latviešu sestdienas skolai 100 dol. un caur Zviedriju aiz dzelzs aizkara nosūtīti 50 dol.

Draudzes darbības pārskatu sniedza draudzes pr-ks A. Spurmanis, norādidams, ka draudzes valdē aizvadītajā gadā bijusi laba sadarbība un budžets izpildījies. Dāmu komiteju vada ilggadējā priekšniece Natālija Baumane un tās darbība bijusi ļoti sekmīga, sevišķi tā izpaudusies plašā un ienesīgā bazāra sarīkošanā, kas draudzei devis atlikumu ļuvu rekorda skaitlim. Sinodei nosūtīti $1258 un draudžu apvienībai 300. Uzkrāti līdzekļi $9821. Draudzei pieder izmaksāts draudzes nams 25.900 dol. vērtībā un divi neapbūvēti zemes gabali. Draudzes aktīvs 38.000 dol. Sapulce nolēma paaugstināt gada maksu LELDAAi no $1 uz $1.50. Budžets 1971. gadam 12.360 dol. Nolēma atstāt līdzšinējo draudzes nodevu 2 dol. mēnesī no katra iesvētītā draudzes locekļa, bet studentiem 50 centu mēnesī.

Valdē darbosies: draudzes prks A. Spūrmanis, N. Baumanis, A. Bērziņš, J. Cops, V. Golde, G. Jakobsons, E. Kajaks, E. Kalniņš, L. Koppels, V. Ortmanis, A. Plūme, J. Tērauds, M. Stauvers un N. Veinbergs. No valdes sastāva aizgājis A. Tomsons. Revizijas komisijā: A. Vikmanis, R. Goba, A. Krauklis, J. Lukstiņš un J. Šilfs. Dāmu komiteju vadīs Natālija Baumane, draudzes ērģelnieks — dir. Daumants Vītols, kartotēkas pārzinis — A. Blūmfelds - Blūms.

Evaņģelizācijas nedēļa Trīsvienības draudzē notiks no 28. februāra līdz 7. martam un tās laikā viesosies māc. V. Vārsbergs. Atklāšanas dievkalpojums ar viesa piedalīšanos būs 28. februārī, plkst. 1.30 pēcpusdienā igaunu baznīcā 4345 Mercil Ave. 4. martā viesa referāts: Jaunatne kristīgās kultūras, mērķu un ideālu sargātāja. Sekos pārrunas.

J. Sk.

Atmiņas par Pēteri Dreimani

Sniega putenim virpuļojot, Londonā 23. janvārī, piedzīvojot 91 gadu, veļiem piepulcējās pazīstamais jaunatnes audzinātājs, sabiedriskais darbinieks un Latviešu preses biedrības goda biedrs vēsturnieks Pēteris Dreimanis. Ilgs mūžs ir Dieva dāvana, it īpaši, ja tas ir godam vadīts. Ja atskatāmies uz aizgājēja mūža veikumu, tad redzam, ka tas aizvadīts darba steigā gan jaunatnes audzināšanā, gan sabiedriskā un preses darbā.

Pēc Tērbatas universitātes beigšanas 1906. gadā jauno vēsturnieku redzam kā audzinātāju Valmieras skolotāju seminārā, pēc tam, no 1912. — 1914. gadam, Liepājas ģimnazijā, tad Rīgā. Jaunības spars un tieksme papildināt savas zināšanas jauno vēsturnieku noved Odesā, Kijevā, Maskavā un citos toreizējās cariskās Krievijas centros, kur gūti jauni iespaidi, atziņas, vērojumi. Tam seko jauns ceļojums uz rietumiem — Vīni, Itāliju, Berlīni, Londonu, Oksfordu, Parīzi. Šeit viņš apmeklē mūzejus, mākslas galerijas, pēta vēstures lieciniekus. Pie Rietumeiropā gūtajiem iespaidiem mūsu vēsturnieks bieži pakavējies savos priekšlasījumos, kuŗus mācies noklausīties.

Pirmā pasaules kaŗa laikā Pēteŗa Dreimaņa tālākās dzīves gaitas aizritējušas Krievijā, kur uz tās drupām veidojās sarkanā impērija. Pārciezdams komūnistu vajāšanas, viņš laimīgi atgriezās Latvijā, ziedojot savas zināšanas jaunatnes audzināšanas darbam Rīgas pilsētas 1. un 3. ģimnazijā, Valsts technikumā, Rīgas skolotāju institūtā, vairākās pamatskolās, darbodamies arī Latvijas universitātē kā vēstures metodikas lektors. Bez tiešā darba mācības iestādēs P. Dreimanis ļoti daudz piestrādāja pie mācību grāmatu un zinātnisku rakstu sacerēšanas. Bez tam bija vēl darbs skolotāju organizāciju valdēs, skolotāju kursos, kongresos, paidagoģiskos žurnālos, līdztekus darbojoties Pieminekļu valdē, Rīgas pilsētas domē, radiofona informācijas un priekšlasījumu nozarē. P. Dreimanim neaizgāja secen arī politiskais darbs demokratiskā centra centrālkomitejā un tā laikrakstā „Centra Balss", vēl darbojoties studentu vienībā Lidums un tās izdotā žurnālā „Students".

Ja kādreiz ieprasījos, kā viņam viss tas iespējams, P. Dreimanis viegli pasmaidot atbildēja: „Vairs nekandidēšu," atrunājās sirmais vēsturnieks.

Vēl saņēmu sirsnīgu Pēteŗa Dreimaņa vēstuli savas dzīves gadmijā un pēc slimnīcas atstāšanas, bet viņa parastais Ziemsvētku sveiciens vairs nepienāca...

Biruta Senkēviča

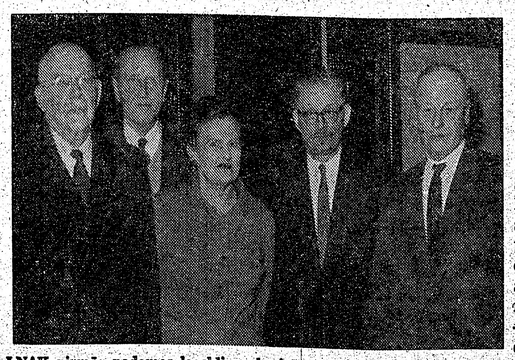

LNAK pirmās padomes locekļi, no kreisās: Pēteris Dreimanis (†), Osvalds Brenķis (†), Biruta Senkēviča, Viktors Upeslācis un Jānis Lejiņš.

Toronto ziņas

● Mazliet neparastā veidā 10. februārī „izputēja" Toronto latviešu biedrības noliktā valdes sēde: kad priekšnieks Imants Alksnis ieradās biedrības telpās Latviešu namā, uz galda protokolu un citu sēdes atribūtu vietā bija šampanietis, torte un ziedi, bet sapulcējušies bez valdes locekļiem arī daļa nozaru vadītāju, dāmu komitejas darbinieču un vairāki ilggadēji biedri, kopā ap 15 personu, lai ar šo pārsteigumu sveiktu savu priekšnieku ar 50 mūža gadiem, kuŗi piepildījās 6. februārī, kad I. Alksni mājās apciemoja un apsveica LNAK valdes priekšsēdis T. Kronbergs, pasniedzot grāmatu, un korporācijas Lettonias amatpersonas. Arī TLB savu priekšnieku sumināja ar ziediem un grāmatu, kuŗā ierakstīto B. Senkēvičas veltījumu nolasīja dāmu komitejas priekšniece D. Priede. Tā valdes sēdi nācās atlikt, sapulcējušamies „sēdes" dalībniekiem aizvadot dažas sirsnīgas kopbūtnes stundas ar 50-gadniekiem piepulcināto biedrības priekšnieku I. Alksni.

● Pēc 6 nedēļu aizvadīšanas Kolledžas sieviešu slimnīcā 9. februārī 89 gadu vecumā mirusi Paulīne Liepiņa, dzimusi Ķigura, kuŗa pirms apmēram 10 gadiem ieradās Kanadā no okupētās Latvijas, dzīvojot pārmaiņu pie meitām Lidijas Lūses un Aleksandras Dzērvītes Toronto. 1881. gada 11. novembrī Lādes pagastā dzimušās aizgājējas dzīvesbiedru plkv. P. Liepiņu, kas bija pievienojies kureļiešiem, 1944. gadā nošāva vācieši, bet viņas dēls, Ķeguma vecākais inženieris Nikolajs Liepiņš, pēc izsūtījuma Sibirijā pirms apm. 10 gadiem miris Latvijā. Par nelaiķi sēro abas meitas un znots Toronto, vedekla Austrālijā un mazbērni. Paulīnei Liepiņai veltīts aizlūgums notika 12. februārī Rosara bēŗu namā, bet pēdējā gaitā viņu dienu vēlāk no Sv. Džēma kapellas izvadīja znots archibīskaps A. Lūsis.

● Tā kā Baltijas pētījumu veicināšanas apvienības (AABS) vadība bija atzinusi, ka 3. Balttijas studiju konference būtu rīkojama Toronto, šī jautājuma apspriešanai 30. janvārī igauņu studentu korporācijas Rotalia telpās bija sanākuši baltiešu mācībspēki un citi lietpratēji, kopskaitā vairāk nekā 20 personu, to vidū gan tikai viens lietuvietis, vienojoties, ka konference organizējama 1972. gada maijā, Kanadai un ASV kopīgajā garajā nedēļas nogalē. Apspriedē, kuŗu vadīja igauņu profesors O. Trass, no latviešu puses piedalījās prof. O. Miniats no Gvelfas universitātes, inž. H. Vilks no Hamiltonas, prof. A. Bāliņš no Toronto universitātes, politisko zinātņu doktorands J. Dreifelds, E. Ziplāne, E. Ziplāns, A. Sudmale un V. Bebris, kā arī no Ņujorkas ierāukušais AABS eksekūtīvais direktors J. Gaigulis. Vienojās, ka konferences programmu kārtos AABS vadība, bet torontieši organizēs tās administrātīvās un techniskās lietas, pārrunājot arī jautājumu, vai konferencē būtu pielaižami arī okupēto Baltijas valstu zinātnieki. Pēc apspriedes J. Dreifelds referātā apskatīja izglītības politiku un pārkrievināšanu okupētajā Latvijā.

● LNJAK valde organizē no Toronto kopīgu braucienu autobusā, kas aizņems 4 nedēļu laiku, uz augustā notiekošo Divreizdivi nometni Kalifornijā. Interesenti aicināti jau tagad sazināties ar LNJAK valdes priekšsēdi Juri Zivtiņu — 70 Forest Manor Rd., Apt. 813, Willowdale, Ont.; tālr. Toronto 491-5564. Atbalsta un atsaucības iegūšanai savam darbam LNJAK šogad atkal rīkos labvēlu vakariņas, kuŗas paredzētas 6. martā Toronto, aicinot piedalīties organizāciju vadītājus, saimniecisku pasākumu īpašniekus un citus jaunatnes centienu sekmētājus.

● TLTA ģimnazijas gadskārtējais talantu vakars, kuŗu šogad organizējusi un vadīs Sandra Indzere, notiks 21. februārī plkst. 5. pēcpusdienā Latviešu namā. Programmā paredzētas deklamācijas, dažādi ģimnazistu sacerējumi un apcerējumi, solodziesmas un mūzikāli priekšnesumi, arī kāda ģimnazista paša kompozicijas atskaņojums, bet vakariņu laikā deju demonstrējumi. Kā vienmēr pašu ģimnazistu sarīkojumos, arī šoreiz tortes un citus cepumus kafijas galdam būs gatavojuši skolas audzēkņi — kā meitenes, tā zēni.

● DV Toronto nodaļas gadskārtējais karnevāls, kuŗam dots nosaukums „Baigais juceklis", notiks 20. februārī plkst. 8 vakarā DV namā, kuŗam piemērotu dekorējumu sagatavojis mākslinieks Alfreds Brūveris. Labākās maskas godalgas, spēlēs igauņa H. Arro kapella. Ieejas maksa 3 dol., bet maskās 1,50 dol.

● Toronto latviešu kaŗotāju vienības dāmu komiteja 20. februārī plkst. 6 vakarā Latviešu namā rīko aizgavēņa pankūku vakariņas ar referātu par šo tradiciju. Izrādīs arī filmu par vienības lauku īpašumu Mežciemu.

● Toronto latviešu filatelistu kluba sanāksmē 21. februārī plkst. 2 pēcpusdienā P. Rudlapas mājā uzsāks filatelijas, numizmatikas un ordeņu izstādes „Latviešu kaŗavīrs — cīnītājs par brīvību" plānošanu DV 2. globālajām dienām šovasar Toronto. Izstādi organizē Latviešu filatelistu apvienība.

Jāzeps Grodnis, sakarā ar viņa 65 gadu dzīves jubileju 6. februārī.

● Sv. Andreja draudzes gada sapulce baznīcas sarīkojumu zālē notiks 21. februārī plkst. 4.30 pēcpusdienā, tūlīt pēc kārtējā dievkalpojuma.

● TLMM kluba gada sapulce notiks 21. februārī plkst 10 rītā Latviešu namā.

● Toronto latviešu jaunatnes pulciņš Staburags, apsikstot biedru interesei, darbību izbeidzis. Tās atjaunošana nav paredzēta, bet, kā LNJAK valdes sēdē Londonā ziņoja pulciņa daļas vadītājs Namejs Batraks, radusies doma organizēt pilnīgi jaunu Toronto jaunatnes pulciņu, tajā plānojot dažādu interešu grupas, sporta nodarbības, dziedāšanu, jaunatnes koncertu rīkošanu u. t. t. Jaunā pulciņa dibināšanas sanāksme iecerēta 16. martā.

Divi pavecāki kungi apstaigā mākslas mūzejā modernās glezniecības un tēlniecības nodaļu. Viens apstājas plastikas priekšā, kuŗa nosaukta par sievietes aktu, nesaprašanā purina galvu un jautā otram: „Saki, vai mana atmiņa patiešām kļuvusi tik slikta, jeb vai tev arī tas pavisam citādi saglabājies atmiņās?"

DV ĪPAŠUMIEM DOS . . .

(Pārnesums no 1. lpp.)

pās, tā Latvijas atbrīvošanas kaŗā un Latviešu leģiona kaujās, kuŗi tāpat pelnījuši godinājumu, kaut nav apbalvoti ar šīm augstajām goda zīmēm? Protams, ar to ierosināmo skaitu kļūtu vēl lielāks, bet DV īpašumu nav tik daudz, lai visu vārdā varētu nosaukt kādu telpu, laukumu vai apstādījumus. Taču — kādēļ nedot DV nodaļām un apvienībām, kuŗām ir savi īpašumi vēl plašāku izvēles iespēju? Un — vai nevar gadīties, ka šo DV centrālās valdes prezidija aicinājumu atsaucīgi uztver arī citas latviešu organizācijas un draudzes, kuŗām ir savi īpašumi? Vē.

Nedau

(Pārnesums no 3. lp

Ja žurnālam „Mazputn
iznācis pie 150 burtnicu
nām, ka tā redakcija ne
tik maza un visi ir žurn
bā savu laiku un izdomu
tad būtu gan jākonstatē
viešu trimdas sabiedrī
redakcijas darbiniekiem
parādā „astronomisku
To pašu varētu attiecinā
žurnāla „Jaunā Gaita" r
līdzstrādniekiem un tec
darbiniekiem, jo ne par
došo darbu, ne techniskо
dājumu tie nav saņēmuš
ta. Tajā pašā laikā pelņ
sabiedrības kļuvusi tīri
ša" un nav nekāds noslēp
latviešu trimdas sabied
nu tajā ieskaitām visus,
būtu jāpieder, ir cilvēki,
šī sev sagādājuši tīri
„nodevu" summu.

Šo milzīgo kontrastu v
redzēt. Rakstnieki, skolot
nālu entuziasti — vienm
kam „vajadzētu maksāt r
no saviem materiāli nee
šiem fondiem, un tam p
sabiedrības, kas šīs node
liek uz augliem". Protan
daļa vairumā gadījumu i
nopelnīta, bet — kāpēc
skolotāju un rakstnieku
būtu godīgi nopelnīta?

Nopelnīta varbūt ir, iz
gan ne.

Šī griešanās pie radošo
sirdsapziņas un „nacionā
nākuma apziņas" ar laiku
nikt, un — blakutemats!
nās, ko īsti dara mūsu
Ziemeļamerikas kontinen
spēcīgās preses biedrības
jās par šo būtisko ja
rakstnieku un sabiedrības
smēs nemaz nerunā. Vai
un Kanadas latviešu ra
būtu kļuvuši par miljonār
Satikt gan nevienu tādu
devies, kaut satikti daudz

Pamazītiņām šīrmanis
nāk pie temata, kas ir at
jautājumu par bērnu lit
piederošu izdevumu apsiks
gādu katalogos: šīs grām
kai ļoti nedaudziem ir vaj

Vajag vai nevajag —
ka ikviens pats. Kā pie
tos, kas izšķirušies par
viņiem nevajag? Blakus
jautājums, daudz svarīgā

Lietuviešu jū

VIŅAM KLAIPĒDĀ
PADOMJU ZVEJAS KUG

Atsaucoties uz ticamiem
ju avotiem, AP ziņu āģen
februārī no Maskavas zi
lietuviešu jūrnieks Kudir
pēc nobēgšanas no padot
jas kuģa „Sovetskaja Li
dza patvēruma tiesības
dodot viņu atpakaļ krie
apkalpei, ir sveiks un ve
padomju kuģa kapteinis
mirs Popovs notiesāts u
uz padomju spaidu darbu
ni. Ziņas par Kudirkas
pārsteidza Rietumu p
Maskavā. Viņi bija sagai
padomju autoritātes pā
bargi sodīs.

Tās pats ziņojums v
Kudirkam ierādīts jauns
voklis Lietuvas ostas pils
pēdā, kur viņš dzīvojot
šanas drauda. Rietumu
pielaiž, ka Kudirku tomē
apcietināt vēlāk un sodīt
bēgšanas mēģinājumu.
iespējams noteikt, kāda
sūdzība celta pret padom
kapteini Vladimiru Pop

Pirmā baltie
informācijas
konference
Ziemeļameri

notiks 27. un 28. martā
(Bismarck Hotel, 171
Street). Uz konferenci,
sies sestdien 27. martā
tā, aicināti ierasties v
das un ASV latviešu, liet
igauņu organizāciju pār
formācijas darbinieki u
sēti tautieši. Konferenc
trācijas maksa 2 dol.
plkst. 7.30 vakarā Bism
nīcā notiks baltiešu
pie atspirdzinājuma g
tam kopīgas vakariņas
šu programmu. Konfer
lībnieku iepriekšpieteik
konferences rīcības kom
dītāja Aivara Oša, 48
Drive, Apt. 209, Chi
60640. Pieteikšanās
turpat, piesūtot 10 do
martam.

Nedauzīsim zvanus...

(Pārnesums no 3. lpp.)

Ja žurnālam „Mazputniņš" jau iznācis pie 150 burtnīcu un ja zinām, ka tā redakcija nebūt nav tik maza un visi ir žurnāla darbā savu laiku un izdomu ielikuši, tad būtu gan jākonstatē, ka latviešu trimdas sabiedrība šiem redakcijas darbiniekiem ir jau parādā „astronomisku summu". To pašu varētu attiecināt arī uz žurnāla „Jaunā Gaita" redakciju, līdzstrādniekiem un techniskiem darbiniekiem, jo ne par savu radošo darbu, ne technisko piestrādājumu tie nav saņēmuši ne centa. Tajā pašā laikā peļņa kreditsabiedrībās kļuvusi tīri „skanoša" un nav nekāds noslēpums, ka latviešu trimdas sabiedrībā, ja nu tajā ieskaitām visus, kam tur būtu jāpieder, ir cilvēki, kas paši sev sagādājuši tīri ciešamu „nodevu" summu.

Šo milzīgo kontrastu vajadzētu redzēt. Rakstnieki, skolotāji, žurnālu entuziasti — vienmēr tie, kam „vajadzētu maksāt nodevas" no saviem materiāli neeksistējošiem fondiem, un tam pretī daļa sabiedrības, kas šīs nodevas „noliek uz augļiem". Protams, viņu daļa vairumā gadījumu ir godīgi nopelnīta, bet — kāpēc lai arī skolotāju un rakstnieku daļa nebūtu godīgi nopelnīta?

Nopelnīta varbūt ir, izmaksāta gan ne.

Šī griešanās pie radošo autoru sirdsapziņas un „nacionālās pienākuma apziņas" ar laiku sāk apnikt, un — blakutemats! — jābrīnās, ko īsti dara mūsu vismaz Ziemeļamerikas kontinentā visai spēcīgās preses biedrības, ja tajās par šo būtisko jautājumu rakstnieku un sabiedrības attieksmēs nemaz nerunā. Vai visi ASV un Kanadas latviešu rakstnieki būtu kļuvuši par miljonāriem? — Satikt gan nevienu tādu nav izdevies, kaut satikti daudzi.

Pamazitiņām Širmanis arī nonāk pie temata, kas ir atbilde uz jautājumu par bērnu literātūrai piederošu izdevumu apsikšanu apgādu katalogos: šīs grāmatas tikai ļoti nedaudziem ir vajadzīgas.

Vajag vai nevajag — to nosaka ikviens pats. Kā pierunāsim tos, kas izšķirušies par to, ka viņiem nevajag? Blakus nākošais jautājums, daudz svarīgāks: Ko darīsim, lai tiem, kam vajag, būtu?

Ja arī autors grāmatu var sarakstīt un illustrātors piezīmēt kā „nodevu", tad iespiest un izplatīt to neviens kā „nodevu" neuzņemas un arī nevar. Abi šajā rakstā pieminētie izdevumi varētu iznākt vai nu biežāk, vai biezāki, ja „nodevas" ceļā notiktu arī sarakstītā un sadzejotā nonākšana uz papīra, un pati papīra ražošana. Bet tā nu nav, un tāpēc — ko to līdzēsim ar zvanu dauzīšanu, runa ir par naudas makiem un pie tiem ir jāķeras, vienīgi tad būs tiem, kam „vajag". Pārējos varbūt var apvārdot, bet tā ir „cita opera".

Un visbeidzot: Vai tik trūcīgi tiešām ir ar literātūru bērniem? Vai vaina vairāk neslēpjas apstāklī, ka viņiem neviens neiemāca lasīt? Vai ir vajadzīgi vienmēr „jauni opusi", ko izdot? Kur tad paliek atkārtotie izdevumi (tas pats jau pieminētais Krūziņš ir iznācis nezcik jaunizdevumos, trimdā tikai vienā, 1948. g.)? Un vispēdīgi: tik „nesalasāma" nav arī viena otra „nebērnu" grāmata, ka vismaz lielākie, kas jau māk lasīt, tai nevarētu ķerties klāt.

Taču šis temats nav viegli izdiskutējams: Mums ir „kastīšu domāšana". Vienā — Mazputniņš, otrā — tikai jaundarbi, citādi bērnu literātūras nav. Trešā — ka grāmatām jābūt biezām un cietos vākos u. t. t.No šāda sastinguma nav viegli tikt vaļā, un neticu, ka zvani to atkausēs. Taču par vienu „bildi iz dzīves" vēl gribētos runāt.

Ik rītus mana meita pievāc jaunāko zviedru laikraksta numuru, rauj no rokām laukā. Kāpēc? Tāpēc, ka tur, tanī avīzē, ir lappuse — bērniem. Kvalitāte? Par to jautājumu var strīdēties. Bet — ir. Kad pienāk latviešu laikraksti, neviens no rokām to laukā nerauj. Kāpēc? Tāpēc, ka tajos nav šīs veselas vai puslappuses — bērniem.

Un ja šo jautājumu „piekāros pie lielā zvana" (atkal zvana!), tad atbilde droši vien būs — bērni latviešu laikrakstus neabonē...

Andrejs Irbe

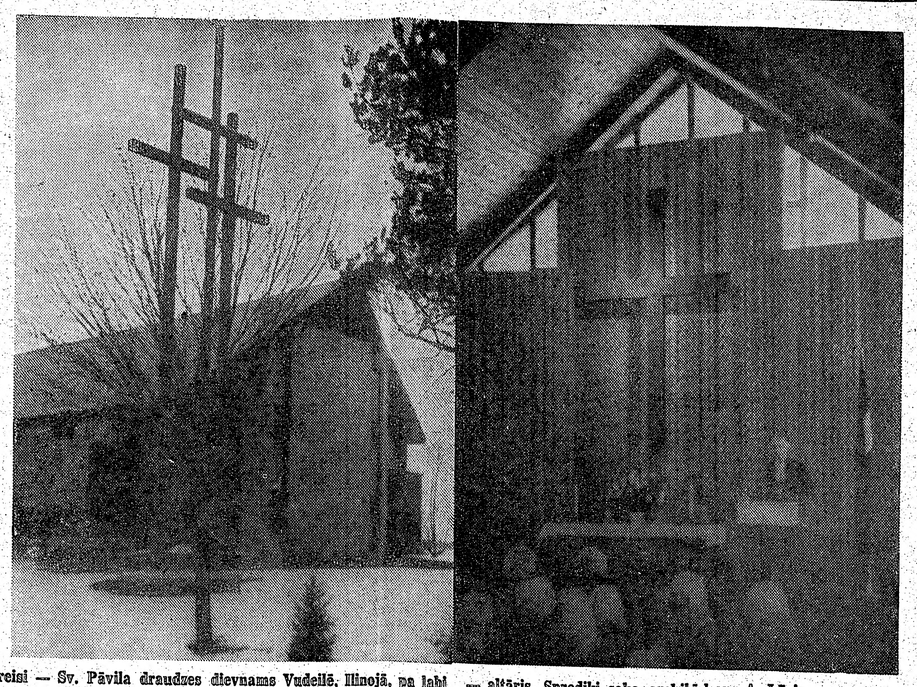

Pa kreisi — Sv. Pāvila draudzes dievname Vudeilē, Ilinojā, pa labi — altāris. Sprediķi saka archibīskaps A. Lūsis.

Foto: L. Lapiņš

Ievērojama diena Sv. Pāvila draudzē Čikagā

Sv. Pāvila draudze Čikagas priekšpilsētā Vūdeilē 22. pastāvēšanas gadā iesvētīja savu dievnamu. Svinīgo dievkalpojumu vadīja archibīskaps A. Lūsis un tajā piedalījās prāv. J. Turks un mācītāji M. Ķirsons (Sv. Pāvila dr.), H. Jesifers, A. Sudars, I. Kalniņš un J. Strautnieks. Archibīskaps pieminēja draudzes pirmo ganu prāv. P. Ķirsonu. Viņa dēls Māris Ķirsons kopš 1967. gada ir draudzes mācītājs. Tālāk archibīskaps pieskārās mūsu trimdas draudžu dzīvei, atzīdams, ka to pastāvēšana ir fainomenāla: „Kamēr teiksim Dievu savā mēlē, mirdami nemirsim". Archibīskaps pabeidza spredikī, citējot no senās Kurzemes dziesmu grāmatas kāda mācītāja izdarītu ierakstu: „Gaidi, dvēs'le, gaidi, liels ir tavs Dievs, bēdas uz to raidi, Viņš tev' glābs patiesʼ."

Lūgšanu vadīja prāv. J. Turks. Dievkalpojuma secībā archibīskaps A. Lūsis pasniedza prāv. J. Turkam Latvijas ev.-lut. baznīcas atzinības zīmi zeltā par 40 gadu nepārtrauktu kalpošanu baznīcai. Dievkalpojumu kuplināja Čikagas vanadžu dubultkvartets T. Ozoliņa vadībā. Erģeļu pavadījumus veica 16 g. vecā Sarma Priedulāja.

Dievnams celts pēc architekta L.Kļaviņa meta, samērā mazajai celtnei izvēloties lielas celtnes principus. Sākumā, samērīgi ar iekštelpas lielumu, architekts altārim bija paredzējis klints un krusta atveidu, aizmugurē atsedzot ornamentētos, krāsainos logus. Celtnes tapšanas laikā uzklausos iebildumus, altāra sākuma projekts tika pārveidots it kā salmveidīga, kokā griesta, pinuma trīsdaļīgā sienas izkārtojumā. Altāra izkārtojums pats par sevi ir iespaidīgs, bet liekas, ka šinī gadījumā pašai baznīcai bija jābūt vismaz uz pusi lielākai.

Pēc dievkalpojuma draudzes sarīkojuma telpās dāmu komiteja, pr-ces R. Ķirsones vadībā, bija klājus cienasta galdu. Sveicienus nodeva Sv. Jāņa draudzes māc. G. Straumanis un draudzes pr-ks Ed. Venters, pasniedzot Bībeli Cīnas draudzes māc. A. Rautenšilds un draudzes pr-ks Dr. J. Lācis nodeva altāra svečturus, bet Aglonas Dievmātes latviešu katoļu draudzes prāv. B. Baginskis — 100 dol. Vēl sveica Miera draudzes māc. A. Sudars, Čikagas latviešu baptistu draudzes māc. V. Landmanis, Linkolnas latviešu draudzes māc. H. Jesifers, Kalamazū un apkārtnes latviešu draudzes gans prāv. J. Turks, Gaŗezera māc. V. Vārsbergs un māc. J. Strautnieks.

Sv. Pāvila draudzes sākums ir ASV Misisipi pavalsts Senatobijas pilsētiņā, kur tuvējās kokvilnas un lopu farmās, kā arī lielāko pilsētu Memfisas un Džaksonas rūpnīcās strādāja no Vācijas bēgļu nometnēm izvietotie latvieši. Prāv. P. Ķirsona aicināti, tie pulcējās pirmajam dievkalpojumam 1949. gada rudenī. Dievkalpojums notika brīvā dabā, liela sikamora koka paēnā.. Prāvesta neizsīkstošās enerģijas rezultātā jau pēc dažiem mēnešiem, 1950. gada martā, jaunās draudzes locekļi varēja pulcēties kādā atstātā baznīcā. Draudzes locekļi salaboja un uzpoša šo dievnamu, un nu attīstījās jo dzīva draudzes darbība. Darbojās arī svētdienas skola ar 33 bērniem. Taču ar laiku draudzes locekļi centās atrast sev piemērotākus darba apstākļus un pārvietojās uz citām ASV pavalstīm, lielākam vairumam nonākot Čikagā. 1953. gadā, viņu aicināti, uz Čikagu pārcēlās arī prāv. P. Ķirsons un atrada mītni un iespēju mācīt luteraņu teoloģiskā seminārā Čikagas priekšpilsētā Meivūdā. Semināra baznīca atvēlēja Sv. Pāvila draudzei savas telpas. Atkal darbojas svētdienas skola, dāmu komiteja, grāmatu galds. Taču latvietis nekad nav bijis laimīgs kā Irnieks. 1962. gada draudzes sapulcē katrs draudzes loceklis apsolījās pašu dievnama iegādei ziedot 1000 ķieģeļu, jeb 65 dol. naudā. 1963./64. gads bija izsludināts baznīcas celšanai, bet 1965. gads atnesa tragisku triecienu: Dieva mierā aizgāja draudzes gans prāv. P. Ķirsons. Skumjās un bezspēcībā uz brīdi nolaidās draudzes locekļu darbīgās rokas. Tad 1967. gadā, pirmo svētrunu teica Māris Ķirsons, nelaika prāvesta dēls. Viņš runāja par Jēzus brīnumaino pazēdināšanu un attiecināja to uz savu mazo draudzi. Dieva vārda stiprināti, draudzes locekļi ar vēl lielāku dedzību ķērās pie iecerētā īstenošanas un jau tā gada rudenī dūra pirmo lāpstu Čikagas priekšpilsētā Vūdeilē, dievnama būvei paredzētajā īpašumā. Draudzes locekļu darba stundas un ieguldītie līdzekļi dievnama celšanā sniedzās tūkstošos. Beidzot, 1968. gada Lieldienu rītā, Dievkalpojums jau varēja notikt zem jaunā dievnama jumta. Šodien draudzē pāri par 300 locekļu, darbojas svētdienas skola ar 30 bērniem L. Neimaņa vadībā, dāmu komiteja R. Ķirsones vadībā, draudzes priekšnieks ir J. Baumanis, padomes — J. Jēkabsons. Kā ērģelnieces darbojās B. Neimane un S. Priedulāja.

Ilze Šimane

Pudele krievu vodkas un vācu „šnaps"

Drīz pēc Jaungada Ņujorkas laikraksti ziņoja, ka vecgada vakarā pārnesta pudele krievu vodkas no padomju misijas, Apvienotajās nācijās, pāri ielai uz 19. policijas iecirkni. Policijas inspektoram, kas sūtījumu pieņēmis, tas licies sevišķi nozīmīgs, jo tikai dažas dienas iepriekš no tā paša adresāta saņemta barga sūdzība, ka „cionistu huligāni" metuši caur logu pudeles ar krāsu.

Galvenais krievu delegāts Maliks savā protestā pārmetis, ka nav bijusi pienācīga policijas aizsardzība un policisti vienaldzīgi noskatījušies, kad žīdu aizsardzības līgas locekļi apvainojuši padomju delegācijas locekļus. Inspektors arī apstiprinājis, ka pirms dažām nedēļām bijis viesos padomju misijas telpās un ieturējis azaidu kopā ar mājas saimniekiem. Ēdienu kartē bijušas cieti novārītas olas un kaviārs, kāda zivs, stēks, Kaukaza vīns un vēl kaut kas saldēts. Pieminot šo apciemojumu, inspektors, kas pats ir žīds, paskaidrojis, ka neskatoties uz dažādiem traucētājiem apstākļiem, it sevišķi no nemierīgās līgas, attieksmes ar padomiešiem esot gluži sirsnīgas, un ka saņemtā vodkas pudele apstiprinot, ka tās nav kļuvušas mazāk labvēlīgas.

Inspektors nosoda žīdu līgas rīcību, it sevišķi vēl par to, ka demonstrācijai izmantots sinagogas balkons, tieši pretim padomju misijai. No turienes sauktas rupjības, krieviski un angliski, gan pret misijas locekļiem, gan to ģimeņu piederīgajiem, ieejot un izejot no misijas nama. Tāpēc policijai arī bijis jāarestē līgas vadītājs rabins Kahane un 11 citas personas, kad tās nav respektējušas policijas aizsprostus.

Apmēram tajā pašā laikā viņpus okeana Rietumvācijas kanclers Vilijs Brants aizsūtījis 2 pudeles „Schnapps" kādam vienkāršam pilsonim — arī Vilijam Brantam turpat Bonnā. Pilsonis agrāk rakstījis kancleram sūdzību, ka sakarā ar viņa vārda atrašanos telefona grāmatā, jo bieži tiekot traucēts gluži oficiālos jautājumos. Kanclers dāvanas pavadrakstā teicis, ka tas ir sūtījums „uz veselību" no viena Vilija — otrajam.

—bi—

Lietuviešu jūrnieks sveiks un vesels

VIŅAM KLAIPĒDĀ IERĀDĪTS JAUNS DZĪVOKLIS, BET PADOMJU ZVEJAS KUĢA KAPTEINIS IZSŪTĪTS UZ SIBIRIJU

Atsaucoties uz ticamiem padomju avotiem, AP ziņu aģentūra 12. februārī no Maskavas ziņoja, ka lietuviešu jūrnieks Kudirka, kam pēc nobēgšanas no padomju zvejas kuģa „Sovetskaja Ļitva" liedza patvēruma tiesības ASV, izdodot viņu atpakaļ krievu kuģa apkalpei, ir sveiks un vesels, bet padomju kuģa kapteinis Vladimirs Popovs notiesāts un izsūtīts uz padomju spaidu darbu nometni. Ziņas par Kudirkas situāciju pārsteidza Rietumu pārstāvjus Maskavā. Viņi bija sagaidījuši, ka padomju autoritātes pārbēdzēju bargi sodīs.

Tas pats ziņojums vēsta, ka Kudirkam ierādīts jauns ērts dzīvoklis Lietuvas ostas pilsētā Klaipēdā, kur viņš dzīvojot bez sodīšanas drauda. Rietumu žurnālisti pielaiž, ka Kudirku tomēr varētu apcietināt vēlāk un sodīt par pārbēgšanas mēģinājumu. Nav bijis iespējams noteikt, kāda veida apsūdzība celta pret padomju kuģa kapteini Vladimiru Popovu, bet pieņem, ka viņš notiesāts tāpēc, ka nav aizkavējis sava kuģa radiotelegrafista bēgšanas mēģinājumu.

Incidents notika pagājušā gada 23. novembrī, kad ASV krasta apsardzības kuteris „Vigilant" bija pietuvojies 10.026 tonnu lielajam padomju zvejas kuģim „Sovetskaja Ļitva", lai abas puses vienotos par zvejas tiesībām. Sarunām notiekot uz ASV kutera, lietuviešu jūrnieks trīs reizes griezies pie kutera virsniekiem, ka viņš vēlas pārbēgt, pēdējo reizi atstājot uz cigaresu kārbiņas rakstītu lūgumu: „Mani dārgie draugi, es vēlos atstāt krievu kuģi un pievienoties jums. Ja tas iespējams, lūdzu dodiet man signālu. Es cieši vērošu. Simas.". Pēc desmit minūtēm lietuviešu jūrnieks pārlēca uz apmēram 10 pēdu attālumā noenkurotā amerikāņu kuģa klāja. Viņu pēc smagas piekaušanas, ko veica krievu jūrnieki, nogādāja atpakaļ uz padomju zvejas kuģa.

ASV krasta apsardzības diviem vecākiem virsniekiem admirālim Viljamam Ellisam un kapteinim Flečeram Braunam atļāva atkāpties no amata un aiziet pensijā.

Pirmā baltiešu informācijas konference Ziemeļamerikā

notiks 27. un 28. martā Čikagā, (Bismarck Hotel, 171 Randolph Street). Uz konferenci, kas sāksies sestdien 27. martā pl. 10 rītā, aicināti ierasties visi Kanadas un ASV latviešu, lietuviešu un igauņu organizāciju pārstāvji, informācijas darbinieki un ieinteresēti tautieši. Konferences reģistrācijas maksa 2 dol. 27. martā plkst. 7.30 vakarā Bismarka viesnīcā notiks baltiešu satikšanās pie atspirdzinājuma galda. Pēc tam kopīgas vakariņas ar sekojošu programmu. Konferences dalībnieku iepriekšpieteikšanās pie konferences rīcības komitejas vadītāja Aivara Oša, 4880 Marine Drive, Apt. 209, Chicago, Ill. 60640. Pieteikšanās vakariņām turpat, piesūtot 10 dol. līdz 25. martam.

Vai mēs drīkstam...

(Pārnesums no 1. lpp.)

ir spiesta reizē cīnīties divos karos brīvības nodrošināšanas un nākotnes labā un tiem, kuŗi ASV, Kanadā un visā brīvajā pasaulē izprot šīs grūtās cīņas nozīmi. Ar mūsu kultūras „uzturēšanu" vien, ar mūsu pielaidību mūsu dzīvē un sabiedrībā, pārgudru runāšanu pašu starpā, mēs ļoti maz ko darām Latvijas nākotnes labā. Ir laiks apzināties, ka puse mūsu spēku ir jāveltī mūsu nacionālitātes un nacionālā mantojuma uzturēšanai, bet otra puse — aktīvai cīņai brīvības principu un līdz ar to Latvijas nākotnes labā. Ir laiks izbeigt noskatīšanos un vienoti ķerties pie darba. Laika atlicis maz!

Krokodīlis nogalinājis amerikāņu majoru

Reutera ziņu aģentūra apstiprina ziņu, ka ASV armijas majors H. A. Bauers gājis bojā Kongo. 36 g. vecais majors, dzimis Floridā, bijis amerikāņu militārās misijas loceklis. Viņš peldējies upē, kad krokodīlis viņam uzbrucis un parāvis zem ūdens.

—bi—

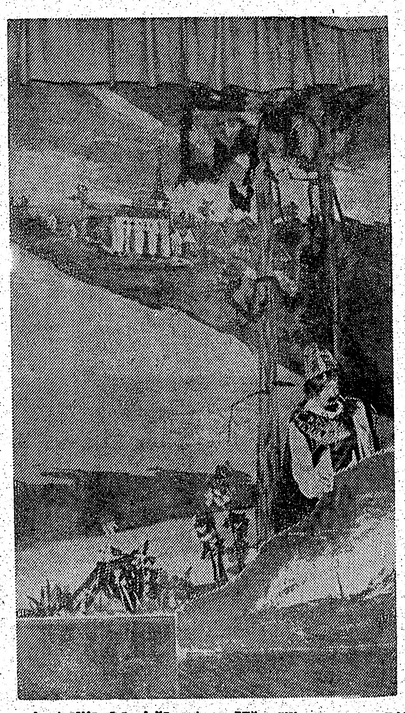

Skats no Austrālijā dzīvojošā autora Uļža Siliņa lugas „Dīdzis un sargeņģelis", kuŗu Draudzīgā aicinājuma ietvaros Artura Rubeņa režijā izrādīja Klīvlendas apvienotās latviešu draudzes skolas jaunie teātrinieki. Uzņēmumā hercogs Jēkabs (Verners Briedis) Tobāgo salā. Dekorācijas bija zīmējusi Maija Gruzīte.

Foto: P. Blūms

Latvietis amerikāņu preses darbā

Ņujorkas Kolumbijas universitātes dienas laikraksta „Columbia Spectator" redaktors ir latvietis Juris Kaža. Laikraksts iznāk iespiedumtechnikā 10.000 eksemplāros un vēsti par universitātes notikumiem. To neizdod vienīgi eksāmenu laikā un brīvlaiku pārtraukumos.

Juris Kaža ir bostonietis, kas Kolumbijas universitātē studē vēsturi, bet brīvajā laikā nodarbojas ar avīžniecību. Minētā avīze savus redaktorus izvēl uz vienu gadu (11. marts ir maiņas diena), bet avīžnieki nav žurnālistikas fakultātes studenti, kaut gan tāda Kolumbijas universitātē ir. Šai fakultātei ir atsevišķs laikraksts, kas modernā iespiedumtechnikā iznāk tikai 300 eksemplāros. Kaut arī tajā ir kā pasaules, tā vietējo notikumu apraksti, šo avīzi lasa un kritizē tikai žurnālistikas fakultātes studenti, turpretim „Spektatoru" lasa visā universitātē, arī pārvalde un profesori.

Juris Kaža ir atbildīgs par rakstu sagādi un to ievietošanu avīzē. Kā visās avīzēs, arī šai dažreiz gadās neparedzēti kavēkļi, kuŗus jāmēģina pārvarēt, lai avīze varētu iznākt katru dienu. Kādā vakarā bija noticis „negadījums". Tikko pieņemtā mašīnrakstītāja nebija pratusi rīkoties ar jauno vārdu saliekamo mašīnu, un dažas rindas iznākušas īsākas kā parasts, bet citas pa visam baltas. Nekas cits neatlicis, kā strādāt cauru nakti, lai nākamajā rītā pl. 5 avīze būtu salikta, dažas „baltas" vietas aizpildītas ar uzņēmumiem. Jau plkst. 11 dienā avīze bija iespiesta un nodota parastajās sadales vietās.

Juris Kaža runā pietiekami labu latviešu valodu un ciešami arī rakstot, jo Bostonā apmeklējis latviešu skolu. Viņš aizrāda, ka reizēm sajaucot faktus un uzrakstītais ne ikreiz atbilstot notikumam. Kā piemēru viņš min ALJAs sanāksmi Bostonā, par ko atreferējumu rakstījis pazīstams latviešu preses darbinieks, bet samainījis runātāju vārdus un runu saturu.

Juris Kaža vēstures studijas beidz šogad. Viņš pieteicies doktora grada studijām šai vasarā, bet universitātes atbilde par uzņemšanu vai noraidīšanu gaidāma tikai aprīlī.

Latviešu preses biedrība bija iecerējusi šogad sagādāt stipendiju kādam latviešu studentam, lai tas vasaras brīvlaikā mēģinātu iekļūt Vašingtonas nacionālajā preses klubā un tādā veidā gūtu sakarus ar ASV likumdevēju iestādēm vai valdību. Izrādās, ka šī kluba biedru nauda gadā ir ap 200 dolaru, bet līdzekļi vajadzīgi arī stipendiāta dzīvošanai Vašingtonā vai braucieniem starp Ņujorku un Vašingtonu, tāpat arī pašai stipendijai. Preses biedrības priekšnieks V. Irbe runāja ar J. Kaži par šādām iespējām. Viņš šādu projektu apsveica, bet tūlīt iebilda, ka divos vasaras mēnešos maz varētu panākt, jo vasarā Vašingtonā maz aktīvitātes un vajadzīgs arī iepazīšanās laiks, lai pierastu pie apstākļiem.

Projekts būtu izdevīgs latviešiem un pārējiem baltiešiem, jo veicinātu sakarus ar pārējo zemju un vietējo presi, tāpat žurnālistu jautājumos varētu iepīt tādus, kas svarīgi baltiešiem. Juris Kaža arī jautā, vai latviešiem nebūtu pieredzējuši žurnālisti, kas šo darbu varētu uzņemties. Preses biedrība pētīs tālākas iespējas šī plāna reālizēšanai.

Juris Kaža vēstures studijas beidz šogad. Viņš pieteicies doktora grada studijām šai vasarā, bet universitātes atbilde par uzņemšanu vai noraidīšanu gaidāma tikai aprīlī.

Latviešu preses biedrība bija iecerējusi šogad sagādāt stipendiju kādam latviešu studentam, lai tas vasaras brīvlaikā mēģinātu iekļūt Vašingtonas nacionālajā preses klubā un tādā veidā gūtu sakarus ar ASV likumdevēju iestādēm vai valdību. Izrādās, ka šī kluba biedru nauda gadā ir ap 200 dolaru, bet līdzekļi vajadzīgi arī stipendiāta dzīvošanai Vašingtonā vai braucieniem starp Ņujorku un Vašingtonu, tāpat arī pašai stipendijai. Preses biedrības priekšnieks V. Irbe runāja ar J. Kaži par šādām iespējām. Viņš šādu projektu apsveica, bet tūlīt iebilda, ka divos vasaras mēnešos maz varētu panākt, jo vasarā Vašingtonā maz aktīvitātes un vajadzīgs arī iepazīšanās laiks, lai pierastu pie apstākļiem.

Projekts būtu izdevīgs latviešiem un pārējiem baltiešiem, jo veicinātu sakarus ar pārējo zemju un vietējo presi, tāpat žurnālistu jautājumos varētu iepīt tādus, kas svarīgi baltiešiem. Juris Kaža arī jautā, vai latviešiem nebūtu pieredzējuši žurnālisti, kas šo darbu varētu uzņemties. Preses biedrība pētīs tālākas iespējas šī plāna reālizēšanai.

Jurim Kažam patīk redakcijas darbs, kaut arī tas vienmēr steigas pilns. Viņš domā, ka nākotnē varbūt varētu pieteikties „Washington Post" kā līdzstrādnieks. Studentu avīzes redakcija saņemot aicinājumus pieteikties reportieŗu darbam. Bet kā ikkatrā darbā, sākums ir grūts un ar mazu atalgojumu.

V. Irbe

KANADAS ZIŅAS

MONTREALA

● Montrealas latviešu skolai Draudzīgā aicinājuma ietvaros ziedojušas šādas organizācijas un personas: P. Agruma ģimene 5, J. Gributa 5, V. Grīna 5, S. Miķelsona 25 dol. V. Ozols 5 dol., A. Plūmes ģimene — grāmatu, F. Porieša 10, A. Pušpūra 50, A. Zeltiņa 10,, J. Zilkalna 2, DV Montrealas nodaļa 150, katoļu draudze Montrealā 25 dol., Korp. Dzintra" Montrealas kopa — 2 grāmatas, LNAK 30, Montrealas latviešu biedrība 50, Sv. Pāvila draudze 50, Trīsvienības draudze 10 dol. Kopā saziedoti 532 dol. un 3 grāmatas.

● Sv. Pāvila draudzes līdzšinējais māc. prāvests V. Šēfers pēc 42 gadu kalpošanas latviešu luteraņu baznīcai, no kuŗiem pēdējie 12 pavaditi šajā draudzē, ar 1970. gadu aizgājis pelnītā atpūtā. Draudze 21. februārī plkst. 2 pēcpusdienā Mac Vicar Memorial baznīcā rīko atvadu dievkalpojumu. Pēc dievkalpojuma baznīcas zālē draudzei un prāvesta cienītājiem būs kopīgs kafijas galds.

J. Sk.

Latvijai mūžam būt!

Pulcēsimies

KOPĀ AR DAUGAVAS VANAGU ORGANIZĀCIJAS BIEDRIEM 2. GLOBĀLAJĀS DIENĀS NO 26. JŪNIJA LĪDZ 4. JŪLIJAM TORONTO!

Referāti un DV centrālās valdes saziņā ricības komiteju organizētās sēdes Globālo dienu Darba nedēļas laikā DV namā:

Pirmdienā, 28. jūnijā:

1) Plkst. 11.00 — 14.00 kultūras darbinieku sanāksme, vadītājs E. Krūka no Kanadas.
2) Plkst. 15.00 — 18.00 saimniecisko darbinieku sanāksme, vadītājs K. Bencons no Kanadas.

Otrdienā, 29. jūnijā:

3) Plkst. 10.00 — 13.00 jaunatnes darbinieku sanāksme, vadītājs R. Šmitmanis no Zviedrijas.
4) Plkst. 14.00 — 19.00 sporta darbinieku sanāksme, vadītājs V. Rolavs no Austrālijas.
5) Plkst. 20.00 — 22.00 Vācijas viešņas Dr. med. Lilijas Zariņas - Skultānes referāts „Morāle un režīms Pad. savienībā".

Trešdienā, 30. jūnijā:

6) Plkst. 11.00 — 15.00 Daugavas vanadžu sanāksme, vadītāja M. Ķeņģe no Anglijas.
7) Plkst. 17.00 — 19.00 aprūpes darbinieku sanāksme, vadītājs J. Utināns no ASV.

Ceturtdienā, 1. jūlijā:

8) Plkst. 10.00 — 14.00 ideoloģiskās nozares darbinieku sanāksme, vadītājs V. Hazners no ASV.
9) Plkst. 15.00 — 19.00 informācijas darbinieku sanāksme, vadītāji N. Bisenieks no Anglijas (ārējā informācija) un J. Cīrulis no Vācijas (iekšējā informācija).
10) Plkst. 20.00 — 22.00 Vācijas viesa mag. iur. Viļa Skultāna referāts „Jaunākie atklājumi par Latvijas neatkarības bojā eju 1939./40. gadā".

Piektdienā, 2. jūlijā

11) Plkst. 10.00 — 17.00 DV centrālās valdes sēde.

Visas sanāksmes būs atklātas un ieeja tajās brīva.

Aivieksts (39.) skautu vienības Hamiltonā mazskautu stabulētāji gatavojas gadasvētkiem, no kreisās: Eriks Lūsis, Uldis Dāboliņš, Pauls Jasmanis un Andrejs Lapiņš; stāv instrukotre Dzintra Freimane.

Uzcelts arī „rubļu mūris"

OKUPĒTĀS LATVIJAS ARCHIBĪSKAPS MATULIS VĒRŠAS PRET TRIMDAS BAZNĪCU UN LIETUVIEŠUS AICINA STUDĒT VIŅA

„Pēc Ķinas mūra un Berlīnes mūra komunisti pasauli tagad uzcēluši vēl tresais muris — rubļu muris pret tiem, kas no Pad. savienības grib dot tiesības apmeklējumos uz ārzemēm," saka tā dzimušie un tālumēsi par jaunajiem padomju pasu noteikumiem, kas ceļojumus no okupētajam Baltijas valstīm uz ārzemēm padara vēl sarežģītākus nekā līdz šim. — Tā raksta „Austrālijas Latvietis", pamatojoties uz informāciju, kuru savā decembra biļetenā sniedzis Igaunu informācijas centrs Stokholmā.

Cena pasei, kura nepieciešama katram padomju pilsonim, kas ceļo uz ārzemēm, sākot ar 1970. gada 3. oktobri paaugstināta no 40 uz 400 rubļiem. Jaunā nodeva attiecas uz tiem ceļotājiem, kas dodas individuālos apmeklējumos uz rietumvalstīm. Padomju tūristu grupām un ceļotājiem uz „tautas demokratiju" zemēm, pases izsniedz par veco cenu. Bez tam katram pases pieprasītājam jāmaksā īpaša pieprasījuma nodeva 40 rubļu apmērā, ko nevar saņemt atpakaļ arī tad, ja pases pieprasījumu, kā tas bieži notiek, iestādes noraida. 40 rubļu, kas pēc oficiālā rubļa līdzinās 40 dolariem, ir vidējas katēgorijas ierēdņa divu nedēļu alga.

Jauno noteikumu bardzība sevišķi smagi skar okupēto Baltijas valstu iedzīvotājus, kuriem daudzi tuvinieki dzīvo rietumvalstīs. No Igaunijas, Latvijas un Lietuvas arī nenotiek organizētas tūristu ekskursijas uz Rietumiem, izņemot divus vai trīs vienas dienas izbraukumus no Tallinas uz Somijas galvaspilsētu Helsinkiem katru vasaru. Turpretim no citām Pad. savienības „republikām" ekskursijas uz Rietumiem ir visai parasta lieta. To vairums sākas Maskavā, un gandrīz visi braucēji ir krievi. Padomju iestāžu organizētajās ekskursijās dažādu profesiju pārstāvjiem (tehniķiem, agronomiem, žurnālistiem u. c.), kas pēdējos gados apmeklējuši Stokholmu, piedalījušies tikai nedaudzi baltieši un tikpat maz citu padomju minoritāšu pārstāvju. Grupu 30 — 40 personu sastāvā parasti gandrīz visi ir krievi.

Zviedriju individuālos ceļojumos līdz šim katru gadu apmeklēja ap 500 igauņu un latviešu, lai paciemotos pie saviem radiem. Personām, kurām ārzemēs nav tuvu radu, atļaujas individuāliem ceļojumiem vispār nepiešķir, izņemot gadījumus, ja ceļotāji ir partijas darbinieki. Baltiešu apmeklētāji Zviedrijā parasti ierādās vasarās, izmantojot Tallinas - Helsinku vai Ļeņingradas - Stokholmas kuģu līnijas. Ziemā atliek tikai dārgākais gaisa ceļš vispirms no Tallinas un Rīgas uz Ļeņingradu vai Maskavu, no turienes tad uz Stokholmu. Tiešo gaisa satiksmi no Rīgas un Tallinas uz Rietumiem pārtrauca tūlīt pēc Latvijas un Igaunijas okupācijas 1940. gadā.

Jaunā padomju pases nodeva ir astronomiski augsta, ja to salīdzina ar padomju saimniecības algām. 400 rubļu ir jauna ārsta vai inženiera 5 mēnešu alga, bet „pirmrindas" kvalificēts strādnieks 400 rubļu izpelna 4 mēnešos. Pat teicami nostrādāta kolchoza priekšsēdis ar agronoma grādu pases iegūšanai izdos ne mazāk kā 2 mēnešu algu.

Jāievēro, ka ceļotāji, kas dodas individuālos apmeklējumos pie radiem ārzemēs, vairumā ir veci ļaudis, kuriem izbraukšanas atļaujas piešķir vieglāk nekā gados jaunākiem braucējiem. Tas nozīmē, ka šiem cilvēkiem, vairumā jaudīm pensijas gados, augstā pases nodeva apmeklējumus ārzemēs tagad padara neiespējamus pat tajos gadījumos, ja tiem izbraukšanas atļaujas piešķir.

Padomju ārzemju pase ir derīga uz vienu gadu. Īpašnieks to saņem izbraukšanas dienā, atgriežoties to nedrīkst paturēt, bet tā jānodod glabāšanā milicijā. Izbraucot uz rietumvalstīm, katra padomju pilsoņa ricībā jābūt 200 rubļiem, kuŗus viņam atļauj izmainīt ārzemju valūtā. Šī noteikuma ievērošanu prasa pat tajos gadījumos, kad ceļotāja tuvinieki ārzemēs apņemas gādāt par viņa uzturu un citu izdevumu segšanu. Tas nozīmē, ka igaunim, kas no Tallinas dodas apciemot, piemēram, radus Stokholmā, vispirms vajadzīgi 40 rubļi pases pieprasīšanai, tad 400 rubļu pases nodevai, 200 rubļu ārzemju valūtas iegādei un vēl 165 rubļi biļetes nopirkšanai, tātad — kopā 805 rubļi!

Šo Igauņu informācijas centra Stokholmā ziņojumu „Austrālijas Latvietis" komentē: „Nav jābrīnās, ka Rīgā un Tallinā tagad stāsta rūgto joku par rubļu mūri, ko Baltijas valstu okupanti pagājušā gada beigās uzcēluši apkārt baltiešu braucieniem uz ārzemēm. Latvijas latviešu veco ļaužu apmeklējumi pie tuviniekiem arī Austrālijā šo norišu rezultātā turpmāk var tikai samazināties, jo, pieskaitot visām nodevām vēl tālā ceļa augsto cenu, tādi ceļojumi tagad būs iespējami tikai tādiem braucējiem, kuŗu rīcībā būs vismaz 1200 rubļu liels kapitāls."

Teiktais, protams, attiecas arī uz tiem latviešiem, kas no okupētās Latvijas vēlas apciemot radus Kanadā, ASV, Dienvidamerikā un Rietumeiropas valstīs, jo braukšanai uz turieni tāpat nepieciešami krietni vairāk nekā 805 rubļi, kuŗi vajadzīgi radu apciemošanai Zviedrijā. Var tikai minēt, kādēļ Maskavā desmitkāršojusi pasu nodevu individuāliem ceļojumiem uz rietumvalstīm. Ļoti iespējams, ka tam pamatā ir brīvas pasaules baltiešu pēdējā laikā nemitīgi uzsvērtie un pastiprinātie centieni pēc sakariem ar tautiešiem dzimtenē, atzīstot, ka veicināmi arī viņu apmeklējumi rietumvalstīs. Tādēļ Maskava, iespējams, vēlas krasi samazināt šādu apmeklējumu iespējas vai arī pavairot ārzemju valūtas ieplūšanu savā kasē, paredzot, ka brīvajā pasaulē dzīvojošie baltieši saviem tuviniekiem okupētajā dzimtenē atsūtīs nepieciešamo naudu, lai tie varētu doties ceļā uz rietumvalstīm. Kādēļ tādā gadījumā apmierināties ar 40, ja var izspiest 400 rubļu?

☆

Rīgas radiofons uz t. s. Dzintarkrasta viļņa, kas galvenokārt domāts latviešiem svešumā, 6. janvārī pārraidīja radiofona redaktora Antona Dūdas (vipš, likas, turpmāk veiks Alberta Liepas „lomu", kas tagad iecelts par atašeju Pad. savienības sūtniecībā Zviedrijā) sarunu ar okupētās Latvijas ev.-lut. baznīcas archibīskapu Jāni Matuli, kas centās iestāstīt, ka baznīcas dzīve Latvijā aizvadītajā gadā bijusi normāla, viņam arī apmeklējot daudzas draudzes sakarā ar mācītāju ordinācijām un introdukcijām, kā arī baznīcu remontdarbu nobeigumos un baznīcu dibināšanas svētku gadījumos. J. Matulis izteica pateicību Dzintarkrasta vilnim par iespēju „nodot tautiešiem svešatnē jo sirsnīgus un mīļus Jaungada novēlējumus — dievpalīgu, veselību un spirgtumu uzsāktajā 1971. gadā".

Uz jautājumu, vai Latvijas ev.-lut. baznīcai bijuši arī sakari viņpus robežām J. Matuļs uzsvēra lielo aktivitāti šai ziņā: kopā ar „akadēmisko teoloģisko kursu" rektoru virsmācītāju Priedi viņš esot piedalījies Pasaules luteriešu federācijas 5. asamblejā Francijā, bet kopā ar konsistorijas padomnieku mācītāju Prāmu bi-

(Nobeigums 7. lpp.)

LŪDZU, KLAUSIETIES raidījumu 15. GADA GĀJUMĀ Toronto Latviešu misijas radio BRĪDIS AR DIEVU katru svētdienu, no pl. 9 — 930 Niagaras WHLD raidītājs (viļņis 1270) Informācija: tālr. Toronto 261-4218.

KANADAS BAZNĪCAS

TORONTO

Archibīskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 3, Ont., tālr. 767-2310. Sv. Jāņa draudze, telefons 921-3327, 200 Balmoral Avenue.

Mācītājs A. Cops, 38 Balaby Cr., Don Mills. Tālrunis 449-4087.

Sv. Andreja draudze, tel. 924-1563, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 9.

21. februārī, plkst. 3 pēcpusd. dievkalpojums, pēc tam draudzes gada sapulce.

28. februārī, plkst. 3 pēcp. dievkalpojums. Pēc dievkalpojuma dāmu komitejas gadskārtējais bazārs.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr., Toronto 16, tel. 757-2739.

Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Avenue.

pai.

21. februārī plkst. 2 pēcp. dievkalpojums un svētdienas skola. Tūlīt pēc dievkalpojuma iesvētīšanas mācību stunda.

28. februārī plkst. 2 pēcp. dievkalpojums un svētdienas skola.

HAMILTONA

Hamiltonas latviešu ev.-lut. Kristus draudze 18 Victoria Ave., S.

21. februārī, plkst. 10.30 dievkalpojums bērniem ar svētdienas skolu, plkst. 11 dievkalpojums pieaugušiem; plkst. 10.15 stunda abām Bībeles klasēm.

MONTREALA

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Avenue, Montreal 28 P. Q. Telefons HU 9-3224.

Montrealas latviešu ev.-lut. Trisvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Avenue.

21. februārī, plkst. 1.30 p.p. dievkalpojums; jaunatnes stunda.

28. februārī, plkst. 1.30 p.p. dievkalpojums; māc. V. Vārsbergs; Svētdienas skola; pēc dievkalpojuma priekšlasījums „Gaŗezers".

Otrdien, 2. martā, plkst. 7.30 vakarā draudzes namā māc. Vārsberga priekšlasījums „Mēs esam Dieva darba biedri"; diskusijas (latv. sinode).

Ceturtdien, 4. martā, plkst. 7.30 vakarā draudzes namā māc. V. Vārsberga priekšlasījums „Jaunatne — kristīgās kultūras sargātāja." Diskusijas.

7. martā evaņģelizācijas ned. noslēguma dievkalpojums plkst. 1.30 p.p. baznīcā; Spredikos māc. V. Vārsbergs. Pēc dievkalpojuma azaids un pārrunas.

14. martā dievkalpojuma nebūs.

21. martā, plkst. 1.30 p.p. dievkalpojums un Svētdienas skola. Pensionāru sanāksme notiks otrdien, 9. martā, plkst. 2 p.p. draudzes namā.

Dievkalpojums angliski notiks 14. martā, plkst. 9.30 no rīta.

OTAVA

Māc. Edg. Lange, 864 Pleasant Pk. Rd.; tel. 733-3906, Otavas latv. ev.-lut. Miera draudze Sv. Pētera lut. baznīcā 400 Sparks ielā.

21. februārī dievkalpojums bērniem un jauniešiem plkst. 2 p.p. Sanāksme pēc dievkalpojuma.

28. februārī dievkalpojuma nebūs.

ATGĀDINĀTS NEUZCEĻAMAIS . . .

(Pārnesums no 2. lpp.)

lītisku iemeslu dēļ pilnīgi noklusējis Latvijas okupācijas režīms, izmetot to pat no Raiņa kopotajiem rakstiem, kuŗi iznākuši laikā no 1947. — 1951. gadam. Ja šis darbs ir aizliegts un noklusēts okupētajā Latvijā, motivēja prof. E. Dunsdorfs, tad tas ir jo nozīmīgāks un vērtīgāks latviešiem trimdā. Taču 21. kultūras dienu ricības komiteja šo ierosinājumu noraidīja kā pārāk grūti reālizējamu. Tā nu iznācis, ka Sidnejas jaunieši bijuši uzņēmīgāki un drosmīgāki, pastejdzoties vecajiem gaŗām, kā raksta „Austrālijas Latvietis", un parādot, ka viņiem pa spēkam tas, kas vecajiem bijis pārāk grūti reālizējams!

LJAA Sidnejas nodaļas darbiniece Inta Krastiņa pastāsta vairāk par šo lugu. „Rīgas ragana" ir Raiņa pēdējā pabeigtā luga, sacerēta pēc viņa kopoto rakstu (Dzīve un darbi) publicēšanas 1925. gadā. Rainis pats šo lugu nosaucis par savas „triloģijas trešo daļu". Jāsaprot, ka „Uguns un nakts bijusi triloģijas pirmā daļa, bet otra — fragmentos palikušā „Imanta", kaut nelaikis Kārlis Dziļleja domāja, ka iecerētās triloģijas 2. daļa nemaz nav iesākta. „Rīgas raganu" Rainis pabeidza 1928. gadā un tā paša gada rudenī luga vienīgo reizi izrādīta Rīgas Nacionālajā teātrī. Luga populāritāti nav ieguvusi ne Latvijas neatkarības, ne trimdas laikā, tomēr jājautā, vai šim Raiņa drāmatiskajm darbam nav nodarīta netaisnība.

„Rīgs ragana" ir vēsturiski fantastiska luga. Vēsturiskam notikumam Rainis pievijis seno latviešu teiku motivus — Lāčplēša un Spīdolas tēlus, kā arī simbolisku fantazijas tēlu Dedzi—Lāčplēša un Spīdolas meitu — kuŗā iemiesota Latvijas brīvības ideja. Luga rāda 1710. gada 4. jūlija vēsturisko reālitāti — krievu ienākšanu Rīgā. Cars Pēteris cērt logu uz rietumiem un iznīcina zviedru pārvaldi Baltijas jūras piekrastes zemēs.

Lugas ideoloģiskā nozīme mums pašreiz vēl aktuālāka nekā pirms 42 gadiem, tās sarakstīšanas laikā, jo Latvija atkal ir krievu varā un Raiņa pareģojums „Bīsties no austrumiem" piepildījies.

Uldis Paipals

SARĪKOJUMU KALENDĀRS

TORONTO

18. februārī — plkst. 8 vakarā Latviešu namā inženieŗu un tehniķu kopas sanāksme. Referēs inž. K. Buliņš par tematu: Laikraksta papīra ražošana.

20. februārī — pl. 6 vak. Latviešu namā Toronto latviešu katoļu vienības aizgavēņa pankūku vakars ar speciālu programmu.

20. februārī — pl. 8 vak. DV namā DV Toronto nodaļas gadskārtējais karnevāls.

21. februārī — pl. 5 pēcp. Latviešu namā TLTA ģimnazijas talantu vakars.

25. februārī — pl. 8 vak. Latviešu namā māc. R. Ekšteina referāts „Zinātnieki paredz cilvēka bojā eju". Dziedās baritons Pēteris Gaistauts.

27. februārī — plkst. 7.00 vakarā DV namā, 125 Broadview Ave. tradicionālais Ventiņu vakars. Piedalīsies ansamblis „Ceļinieki" (Vilis Ādlers). Līdzi ņemami groziņi.

28. februārī — pl. 4 p.p. DV namā Dr. S. Treilones referāts „Tilts uz jauno paaudzi" ar filmas izrādi un diskusijām.

6. martā — pl. 7.30 vak. DV namā draudzības vakars ar priekšnesumiem un deju.

7. martā — pl. 4 pēcp. Latviešu namā Raiņa pēcpusdiena. Latviešu nama valdes sarīkojums.

13. martā — TLB kostīmu balle „Laimes riteņi", Latviešu namā pl. 7.30 vakarā. Masku godalgošana.

14. martā — plkst. 4 pēcp. Latviešu namā latviešu jaunatnes mūzikas pēcpusdiena. Latviešu nama dāmu komitejas sarīkojums.

21. martā — plkst. 6 vak. Bikforda vidusskolas zālē DV teātŗa izrāde Molnāra „Spēle pili".

21. martā — plkst. 3 p.p. Latviešu namā TLB literārā pēcpusdiena. Dr. P. Vasariņš „Skats šīsdienas Latvijas dzejā" un kokļu ansamblis.

25. aprilī — plkst. 3 pēcp. Yorkminster Park baptistu baznīcā, 1585 Yonge Street, Apvienoto ASV un Kanadas latviešu baptistu draudžu koŗu 22. Garīgo dziesmu diena. Piedalās solisti un simfoniskais orķestris.

1. maijā — pl. 8 vak. DV namā maija balle ar maija karalienes vēlēšanām.

16. maijā — ALT Vašingtonas ansambļa viesizrāde, Anšlava Eglīša „Bezkaunīgie vecī".

OŠAVA

20. martā — plkst. 7.30 vak. Poļu zālē, 219 Olive Ave., DV Ošavas nodaļas 3 gadu darbības atceres sarīkojums.

HAMILTONA

20. februārī — pl. 7.30 vakarā tradicionālais karnevāls — Monte Carlo Pigbridžā — Rainbow zālē, Sanford un King ielu krustojumā. Spēlēs DV kapella „Runči

PAD. SAVIENĪBAS „MIERMĪLĪGIE NOLŪKI"

„Newsweek Magazine" rakstīja par slepenu ziņojumu, kas nesniedzis Balto namu un tajā norādīts, ka Pad. savienībai var būt pietiekams daudzums atomieroču eksplozīvās galvas, lai iznīcinātu ASV Minuteman raķetes jau pirmajā uzbrukumā. ASV atomstratēģija ir bazēta uz pieņēmumu, ka ASV starpkontinentālās raķetes varētu pārdzīvot pirmo sitienu un izdarīt atmaksas uzbrukumu. Ievadnieks Stjuarts Elsops citēja kādu citu ziņu, ka Pad. savienība pārbauda ieročus, kas varētu nogāzt izlūksatelītus no debesīm un ražot strūklidmašīnas, kas spētu iznīcināt augsti lidojošās amerikāņu izlūklidmašīnas.

Pravda nosauca ASV antibalistisko raķešu atlīstību par nesavienojamu ar SALT (stratēģisko ieroču ierobežošanas) sarunām, kuŗas atsāks nākamo mēnesi. Pad. savienības laikraksts „Pravda" 10 slejīgos komentāros raksta: „Militārā sagatavošanās politika, ko turpina ASV, ir nesavienojama ar konstruktīvo pieeju problēmu atrisināšanai, ko apspriež Pad. savienības - ASV sarunās. Pad. savienība meklē nopietnas un godīgas sarunas starp līdzīgiem partneŗiem un kopīgi pieņemamu un derīgu līgumu."

Tautieši, tuvu vai tālu!

Vai būtu kāds brīvs tautietis, kas vēlētos 60 gadu vecu atraitni saukt par savu?

Rakstiet tikai nopietni domājošie,

šās av. kant. „Atraitnei".

Hamiltonas DV nodaļa rīko sestdien, 20. februārī, pl. 7.30 Rainbow zālē
(Sanford un King)

Monte Carlo Pigbridžā

PILNA BUFETE ▪ UZKODAS ▪ BALONI ▪ CEPURĪTES ▪ LOTERIJA ▪

Spēlēs DV deju kapella „RUNČI TRIMDĀ"

IEEJA: $3.00, studentiem puscena.

Apmeklēt lūdz HAMILTONAS VANADZES UN VANAGI

Piedāvā dāvanām un pašu vajadzībām:

Daugavas Vanagu Gramatnica

Latviešu namā 491 College St., Toronto 174, tālrunis 921-7121

- GRĀMATAS, visjaunākos izdevumus ieskaitot
- KERAMIKU
- KOKA IZSTRĀDĀJUMUS — pūra lādes, šķīvjus, svečturus, standartiņus
- AUDUMUS — sedziņas, spilvenus, grāmatu zīmes
- ĀDAS IZSTRĀDĀJUMUS — atslēgu maciņus, naudas makus, albumus, viesu grāmatas, adrešu grāmatas, grāmatu zīmes
- LATVIEŠU SKAŅU PLATES
- APSVEIKUMU KARTĪTES

Apskatiet — varbūt kas noder!

Uzcelts ari „rubļu mūris"

(Pārnesums no 6. lpp.)

jis Ungārijā, kā arī piedalījies Eiropas minoritātes baznīcas konferencē Rumānijā un jaunievēlētā Slovakijas luterāņu ģenerālbīskapa Michalko instalācijā. Latvijas ev.-lut. baznīca uzturot arī labas oikūmeniskās attieksmes — vispirms pašā Latvijā ar pareizticīgo un katoļu baznīcām, bet oktobrī viņš Maskavā piedalījies arī kopīgā apspriedē ar pareizticīgo baznīcas reprezentantiem un ASV pārstāvjiem miera problēmu iztirzāšanā, lai „nāktu pie kopīgām domām un uzskatiem".

Zinot, ka mūsu trimdas ev.-lut. baznīca cenšas panākt uzņemšanu Pasaules baznīcu apvienībā, kas pašreiz nav gluži bez cerībām, J. Matulis, protams, nevarēja atturēties no nikna spēriena, atbildot uz jautājumu, vai Latvijas ev.-lut. baznīca iesaistījusies kādā pasaules oikūmenā apvienībā. Vēršoties pret mūsu trimdas baznīcu, J. Matulis paskaidroja:

„Latvijas ev.-lut. baznīca ir pilntiesīgs biedrs Vispasaules baznīcu apvienībā, t. s. oikumenē, kuras ģenerālsekretārs ir Dr. Bleks. Es gribētu še sacīt dažus vārdus, jo Latvijas ev-lut. baznīcas konsistorija ir saņēmusi informāciju par kaut kādiem iesniegumiem oikūmenes eksekūtīvkomitejā, kur grupa latviešu emigrantu ir iesnieguši prasību, lai viņu grupējumu uzņemtu oikūmenē, kā Latvijas ev.-lut. baznīcas pārstāvjus. Nu, šis jautājums ir konsistorijā vispusīgi apspriests un mūsu kopīgais lēmums ir skaidrs, ka Latvijas ev.-lut. baznīcu oikūmenē var pārstāvēt tikai tie pārstāvji, kuriem uz to devusi pilnvaras latviešu lutertiīgā tauta, kas dzīvo savā zemē un kuŗi paši bijuši uzticīgi savai dzimtenei un baznīcai, pie tās palikdami uz vietas vienmēr; un tā kā savā laikā mācītājs Lūsis kopā ar pārējiem vācu okupācijas pēdējās dienās savu zemi un draudzes atstāja, aizbraukdami uz svešumu, tad viņu prasībai pēc pārstāvības oikūmenē nav ne pilnvaru, ne tiesību. Tāpēc ģenerālsekretāram iesniegts stingrs protests pret jebkādu mēģinājumu no šī emigrācijas grupējuma uzņemties jebkādu aizbildniecību par Latvijas ev.-lut. baznīcu, un šai dokumentā ir teikts, ka konsistorija Latvijas ev.-lut. baznīcas uzdevumā un vārdā izsaka pret to visnoteiktāko protestu. Kā jums zināms, Latvijas lutertiīgo tautu oikūmenē jau reprezentē Latvijas padomju sociālistiskās republikas ev.-lut. baznīca kā pilntiesīgs loceklis un šādā pasaules forumā to var pārstāvēt vienīgi tā baznīca, kas atrodas uz vietas savā zemē Latvijā, tur izpildīdama savu kristīgo pienākumu, sludinot tautai evaņģelija vēsti. Nevar ļaut oikūmenē latviešu tautas vārdā runāt cilvēkiem, kas savu dzimteni atstājuši pirms 25 gadiem un kuriem uz to tiesības ir atņemtas."

Īsti „kristīgā garā" pildot savu „kristīgo pienākumu" J. Matulis ar Maskavas ruporu pie mutes nu uzsācis kaŗa gājienu pret trimdas baznīcu. Atliek tikai piezīmēt, ka līdzīga satura rakstu ar naidīgiem komentāriem pret trimdas latviešiem 17. janvārī tai pašā Rīgas raidījumā nolasīja arī J. Matuļa vietnieks V. Ozoliņš.

☆

Atsaucoties uz lietuviešu trimdas preses publicēto informāciju, „Austrālijas Latvietis" 5. februāŗa numurā ziņoja, ka brīvajā pasaulē dzīvojošie lietuvieši aicināti bez maksas studēt okupētās Lietuvas galvaspilsētas Viļņas universitātē. Pirmie kandidāti jau esot pieteikušies no ASV, Rietumvācijas, Argentīnas un Polijas. Aicinājumu doties studēt Viļņas universitātē padomju režīma uzdevumā izteicis šīs universitātes rektors prof. Kubilas. Eventuālajiem studentiem bez spēju pierādījumiem katrā ziņā esot nepieciešams kāda „progresīva" cilvēka vai ārzemju organizācijas ieteikums. Kas saprotams ar jēdzienu „progresīvs", to, protams, izšķirs komūnistu okupanti Lietuvā. Ārzemju studentiem tie piedāvā pilnas dienas studijas un pilnu stipendiju, bet tādus, kas vēlas dzīvot un studēt ar pašu līdzekļiem, nemaz neuzņem. Pašiem okupētās Lietuvas jauniešiem vietu trūkuma dēļ Viļņas universitātē ir ļoti grūti iekļūt.

Kad mūsu trimdas „kultūrsakarniekiem" par prieku līdzīgu aicinājumu brīvās pasaules latviešu jauniešiem vietu trūkuma dēļ Viļņas universitāte, protams — Maskavas uzdevumā?

Mūsu mīļā māte

Anna Apinis

dzim. CIMDIŅŠ

dzimusi 1896. gada 20. jūnijā Valmierā,

pēkšņā nāvē mirusi 1971. gada 5. februārī Kičenerā.

Par viņu sēro

meita, znots, mazdēls Boltonā un dēls Austrālijā.

Pēteris Dreimanis

dzimis 1879. gada 11. oktobrī,

miris 1971. gada 23. janvārī Londonā, Ontario

Sv. Jāņa ev. lut. latviešu draudzes Toronto PALIDZIBAS FONDS

BB apdrošināšana plus

VALD. BEBRIS

1658 VICTORIA PARK AVE. SCARB.

TEL. 759-9286

L. LUNSKY

OPTIKIS

Atvērts no pl. 9.30 — 6 vak.

Ar iepriekšēju pieteikšanos

470 College St., Toronto.

Tālr. WA 1-3924

Turner & Porter

APBEDIŠANAS BIROJS

Roncesvalles Chapel

436 Roncesvalles Ave.

LE3-7954

Parkošana abās ēkas pusēs

York Chapel

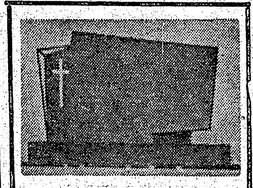

PIEMINEKĻI

Igauņu uzņēmums

YONGE MEMORIALS LTD.

2019 Yonge St., Toronto 7

(starp Eglinton un Davisville)

487-2147, vakaros 445-8955

Kvalitātes darbs un eiropiešu metu

IGAUŅU OPTIĶIS

J. RATAS

109 Danforth Ave. HO 5-6258

ACU PĀRBAUDE. ACENU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI. Speciāla attaide stiftjumalem uz ādiņtem.

Lielākais un labākais veikals Kanadā speciāli

EIROPIEŠU DELIKATESEM

vislabākā kvalitāte, plaša izvēle un mērenas cenas

tip-top MEATS

delicatessen

1727 BLOOR ST. WEST

(pretim Keele pazemja stacijai)

YORKDALE SHOPPING CENTRE

FAIRVIEW MALL

(Sheppard Avenue / Don Valley Parkway)

KAKTIŅŠ

Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.). Lūdzam zvanīt katrā laikā.

LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd., Toronto.

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams

125 Broadview Ave., Toronto 250,

PIEDĀVĀ ZĀLI PIRMĀ STĀVĀ (ar gaiza dzesinātāju) DAŽĀDIEM SARĪKOJUMIEM. PIEPRASIET TELEFONISKI—

465-5225

DAUGAVAS VANAGU KLUBS

OTRĀ STĀVĀ

ATVĒRTS BIEDRIEM UN VIESIEM NO PIRMDIENAS LĪDZ PIEKTDIENAI PLKST. 4 p.p. — 1 NO RĪTA, SESTDIENĀS NO PLKST. 12 DIENĀ — 1 NO RĪTA.

Dažādi dzērieni un ēdieni par mērenām cenām

Uz redzēšanos!

FRANK VASS

RA

ADVOKĀTS-NOTĀRS

263 College ielā, Toronto.

(pie Spadina Ave.)

TEL. WA 2-6112, 2-6111

SKAISTA DĀVANA BĒRNIEM

Iznākušas Ellas Andersones

PASAKU GRĀMATAS BĒRNIEM

SARGEŅĢELIS $1.80

Saturā: Divas eglītes, Sargeņģelis, Dviņu eglītes

RUĶIS LABDARIS $1.80

Saturā: Ruķis Labdaris, Lauska

Valijas Mērnieces ilustrācijas un grāmatu apvalks

Grāmatas dabūjamas DV grāmatnīcā, 491 College Street, Toronto.

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ

491 College Street, Toronto 4, Ont.,

Lūdzu sūtiet man laikrakstu LATVIJA AMERIKĀ

Uz ..... mēnešiem uz šādu adresi:

Mr. Mrs. Miss .....

Adrese: .....

.....

Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidrā naudā $.....

..... abonementa atsākšanai/pagarināšanai.

(Nevajadzīgo svītrot)

Paraksts .....

Abonēšanas maksa

Kanadā un ASV		Eiropā un Austrālijā	
1 gada abonements	$21.00	1 gada abonements	$16.00
6 mēnešu „	$11.50	6 mēnešu „	$ 8.50
3 mēnešu „	$ 6.00	3 mēnešu „	$ 4.50
1 mēneša	$ 2.50		

ZIEMAS MĪKLA

Kas šeit paslēpies? (Ielas apgaismošanas laterna)

Ekskursiju pa Eiropu NO 12. JŪLIJA LĪDZ 29. JŪLIJAM

PERSONĪGĀ VADĪBĀ RĪKO **agronoms NIKOLAJS DZELZGALVIS**

Ceļosim pa Holandi — Amsterdamu, Arnheimu, Vāciju — Kelni, Heidelbergu, Rotenburgu, Austriju — Insbruku, Aksamer Lizum, Šveici — Rapersvillu, Franciju — Strasburgu, Parīzi, Spāniju — Madridi, Eskorialu, Valle de los caidos, Portugali — Lisabonu, Sintru, Estorilu. Cena $620.00

Cenā ieskaitīts lidojums ar kārtējo satiksmes lidmašīnu, ēšana, viesnīca (pa divi vienā istabā), autobuss ceļojumam pa Eiropu, vietējie gidi un ieejas maksas mūzejos. Tuvāka informācija: Nikolajs Dzelzgalvis, 612 W. Edwin Street, Williamsport, Pa. 17701, U.S.A.

Tiem, kas lidos uz Kenedija lidlauku, palētināta lidojuma maksa.

PROJEKTE KOPĪGU JŪRAS CEĻU AIZSARDZIBU

Anglijas un Francijas valdība apsver plānu par savu spēku apvienošanu patrulai Indijas okeānā, jūras ceļu aizsargāšanai ap Dienvidāfrikas Labās cerības ragu. Plāns substantīvi stiprinātu Rietumu iespaidu Indijas okeānā un būtu spožs politisks vilciens valdības grūtību atrisināšanā ieroču pārdošanā Dienvidāfrikai. Franču atzīšana, ka padomju drauds šajā apgabalā ir īsts un prasa pretspēku, lieliski stiprinātu Anglijas ministru prezidenta Edvarda Hīta argumentus par labu ieroču pārdošanu Dienvidāfrikai, lai palīdzētu aizsargāt jūras ceļus.

TAUTIEŠI!

Ir pēdējais laiks pasūtināt

IESVĒTĪBU

IELŪGUMUS

MĒS IESPIEŽAM

Laulību un iesvētību ielūgumu kartes

Lobs darbs. — Mērenas cenas.

PASŪTINĀJUMUS LŪDZAM NODOT LAIKUS.

AMBER PRINTERS & PUBLISHERS LTD.

Tel. 921 7121 (Code 416)

491 College St., Toronto 174, Ont. Canada

TRANSPORTA UZŅĒMUMS

BALTIC MOVERS

Tālr. 534-1493, Toronto

Baltic PLASTERING

Izdaru visus neplecīšamos māju remontus iekšpusē un ārpusē.

Garantēts darbs. Mērenas cenas. Metro licence E 761.

Zvanīt katrā laikā Toronto 769-8280.

SPORTS

ZIEMEĻAMERIKAS BALTIEŠU 1971. GADA ALPINE ČEMPIONATS SLĒPOŠANA

Kluķu sponsorē igauņu slēpošanas klubs Toronto, notiks sestdien, 20. februārī Devil's Elbow slēpotavē Betanijā, pie 35. un 7A. au-

toceļa. Tuvāka informācija sanemama pie K.Mandres pa tālruni 465-7365 vai rakstot: 339 Broadview Ave, Toronto 250.

ms

AKTUĀLAIS KATRADĀ

★ Pēc 10 dienām Ontario provinces vadību pārņems jaunievēlētais konservatīvo partijas vaditājs, līdzšinējais izglītības ministrs Viljams Dēviss. Vēlēšanās Dēviss gandrīz zaudēja, jo starp viņu un Allenu Lorensu bija tikai 44 balsu starpība; par ievēlēšanu Dēviss var pateikties Makiju, kurš savas saņemtās balsis atdeva Dēvisa atbalstam. Gaidāmas pārmaiņas kabineta sastāvā un atsevišķo departamentu darbības saskaņošanā, bet, domājams, tikai pēc vispārējām vēlēšanām, kad arī izšķirsies, vai konservatīvie Ontario paliks vadībā.

★ Atzīmējot Lietuvas neatkarības 53. atceri, Toronto lietuvieši iesnieguši federālajai valdībai petīciju protestēt pret lietuviešu jauniešu izmantošanu vergu darbiem Pad. savienībā. Sakarā ar šo „The Globe and Mail" 15. februāŗa numurā ievietojis rakstiņu „Neatkariba un ironija", pieminot visu trīs Baltijas valstu patstāvības iznīcināšanu, kā arī jaunos padomju pases noteikumus, kas plašāk izturzāti mūsu laikrakstā.

★ Ontario raktuvju ministra Allena Lorensa, kuŗa vēlēšanu kampaņa pēc avīžu ziņām bijusi daudz labāk organizēta nekā uzvaru ieguvušā Dēvisa, politiskā nākotne šķiet apdraudēta. Ar savu kritisko vēršanos pret sāncensi Dēvisu viņš zināmā mērā „izirdinājis" savu stāvokli valdībā. Kaut arī vēlēšanās apliecinājusies viņa popularitāte, paredz, ka Dēvisa kabinetā viņam avansēšana nav gaidāma.

ms

Agresija pret agresiju

SPECIALRAKSTS „LATVIJAI AMERIKĀ" NO VAŠINGTONAS

Pēdējās nedējas notikumi Indoķinā pasaules uzmanības degpunktā atgriezuši šo lēnām dziestošo militāro konfrontāciju Tālajos austrumos. Jau pagājušā mēnesī amerikāņu bruņoto spēku komandiera prezidentam Niksonam atgādināja, Dienvidvietnamā ģenerāļa Kleitona Abrāma pārstāvis Vašingtonā ka lai sekmīgi īstenotu prezidenta plānu par visu amerikāņu kaujas vienību atvilkšanu no Indoķīnas līdz nākamā gada beigām, ir pienācis laiks pārgriezt artērijas, pa kuŗām no Hanojas uz dienvidiem plūst komūnistu agresijas militārā potenciāla asiņu straume. Prasība pēc tā dēvētā Hočimina piegādes ceļa likvidēšanas nav jauna. Jau 1954. gadā Pentagons uzskatīja šī stratēģiskā pievedceļa paralizēšanu par neatliekamu militāru operāciju. Respektējot Laosas un Kambodžas vienpusīgo neitrālitāti, Baltais nams toreiz Pentagona plānus ignorēja. 1967. gada beigās ģenerāļa Abrāma priekšteicis ģenerālis Viljems Vestmorlends bija jau gandrīz dabūjis prezidenta Lindona Džonsona akceptu militārai akcijai pret „Hočimina taku". Šis pasākums toreiz vēl neīstenojās, jo prezidents Džonsons baidījās no šī soļa politiskām konsekvencēm, kam piedevām arī vēl pievienojās šaubas par šī pasākuma efektivitāti. Te jāpiemin, ka ja arī amerikāņi būtu paralizējuši Hočimina pāreju, Hanojai tad vēl paliktu rīcībā Sihanukviles osta (starplaikā pārdēvēta par Kompong-Somu) Kambodžas dienvidos, pa kuŗu ar tā laika zemes valdnieka prinča Sihanuka svētību Ziemeļvietnama varētu turpināt ieroču, municijas un dzīvā spēka transportus militārām operācijām pret Dienvidvietnamu.

Prezidens Niksons, stājoties amatā, solīja pakāpeniski atvilkt amerikāņu militāros spēkus no Dienvidvietnamas. Šo solījumu prezidents līdz šim arī turējis. Līdz ar amerikāņu militārā kontingenta samazināšanu, ikmēnesi atvelkot ap 15.000 vīru, pagājušā gadā arī dramatiski samazinājies Vietnamas kaŗa militārā budžeta postenis. Labi informētās aprindās Vašingtonā runā, ka prezidenta Niksona Vietnamas kaŗa izplēnēšanas plāns pagājušā gadā ir izteicies šī kaŗa izmaksas samazināšanā par 15 bilj. dolaru. Tas nozīmē, ka jau tagad komūnistu agresijas apturēšana Vietnamā ASV izmaksā tikai pusi no tā, ko gadu iepriekš.

Pagājušā gadā pasaule lielu brēku sacēla par „amerikāņu invāziju" Kambodžā. Patiesībā tā nebija nekāda invāzija, jo pēc valdības maiņas Phnom Penhā amerikāņi kopā ar Dienvidvietnamas militāriem spēkiem ar Kambodžas valdības piekrišanu un atbalstu iztīrīja vairākas svarīgas komūnistu militārās izejas bazes Dienvidvietnamas pierobežā, un pats galvenais, darīja galu Hanojas priekšrocībai izmantot kaŗa materiālu piegādei jau pieminēto stratēģiski svarīgo Kompong-Somas ostu. Tā pēc sekmīgās Kambodžas akcijas Hanojas militārās mašīnas uzturēšanai pie dzīvības palika tikai Hočimina piegādes ceļš, kas kā zināms, no ziemeļiem un dienvidiem iet cauri „neitrālai" Laosai.

Kā pēdējās nedējas notikumi liecina, prezidents Niksons ir izšķīries par, varbūt, pēdējo liela apmēra militāru akciju Indoķīnā — Hočimina takas iznīcināšanu Laosā. Vai tagadējie notikumi Indoķīnā palīdzēs apdzēst kaŗa liesmu, par to vēl pāragri spriest. Šajā akcijā, kā zināms, amerikāņu sauszemes spēki nepiedalās. Viss šīs militārās akcijas smagums uz saviem pleciem ir jāizņes Dienvidvietnamas bruņotiem spēkiem. Tajā pašā laikā gan jānorāda, ka bez amerikāņu gaisa spēka atbalsta šī „pēdējā kauja" nebūtu iespējama. Ja militārie notikumi risināsies tā, kā to ģenerālis Abrāms ir kalkulējis, tad pēc Laosas akcijas noslēguma Hanojas agresijas draudi Vietnamai būs paralizēti vismaz uz vairākiem gadiem. Vismaz pagaidām visas zīmes rāda, ka šī novēlotā agresija pret agresoriem var iezvanīt Indoķīnas konflikta beigu sākumu. Ir cits jautājums, vai Kremļa un Pekingas atbalstītā Hanoja pēc Hočimina ceļa izdzēšanas atmetīs kalt plānus par visas Indoķīnas paklaušanu komūnistu varai. Vienādi vai otrādi, neveiksmīgā Hanojas agresija pret Dienvidvietnamu nevarēs palikt bez atbalss Saigonas kaimiņos, kam jau tagad daudz vairāk rūpju par amerikāņu agresiju sagādā komūnistu terrora bandu nelūgtā klātiene Laosā un Kambodžā un varbūt jau tuvākā nākotnē arī līdz šim mierā atstātajā Taizemē.

Tas, kas pašreiz notiek Laosā ir agresija pret agresoriem. Dīvainā kārtā pasaules preses vairākums, kā jau to varēja sagaidīt, histēriski vaimanā par „neattaisnojamu jaunu amerikāņu agresiju. Indoķīnā," bet tajā pašā laikā šī prese, ūdeni mutē ieņēmusi, noklusē patiesību, ka pēc Laosas un Kambodžas jau sen izstiepusies Hanojas roka, lai tur „atbrīvošanas" vārdā nožņaugtu šo valstu likumīgās valdības. Tā jau pagājušā gada oktobrī Pekingā iznākošajā žurnālā „Pekingas apskats" bija redzama Kambodžas karte, kuŗā trīs ceturtdaļas tās territorijas ietilpināta tā dēvētās komūnistu „Kambodžas atbrīvošanas frontes" kontrolē.

Drīzumā prezidents Niksons gadskārtējā runā kongresā deklarēs ASV ārpolitiskās vadlinijas. Labi informētās aprindās rēķinās ar to, ka šis prezidenta vēstījums radikāli atšķirsies no pagājušā gada optimistiskā vērtējuma. Ja tas tā, tad tā nebūs prezidenta Niksona vaina. Šķietami sekmīgās sarunas ar Kremli par stratēģisko atomieroču ierobežošanu, pagājušā gadā prezidentu Niksonu pamudināja uz tā dēvētās „sarunu ēras" deklarēšanu. No iecerētās sarunu ēras nekas prātīgs nav iznācis.

Pazīstamais amerikāņu komentātors Stjuarts Alsops, kas nebūt nav izteikts prezidenta Niksona politikas atbalstītājs, nupat publicējis zīmīgu apcerējumu: „Ko jūs darītu, ja būtu prezidenta vietā?"

Šai rakstā Alsops norāda, ka laikā, kad Vašingtona un Maskava drīzumā Vīnē atjaunos sarunas par stratēģisko atomieroču ierobežošanu, ASV prezidentam savas popularitātes dēļ būtu viegli pievienot pārrakstu dokumentam, kas šķietami izbeigtu abu lielo varu bruņošanās amoka skrējienu. Bet šis noligums būtu iespējams tikai tādā gadījumā, ja prezidents pieņemtu Maskavas ieteikto līguma teksta projektu. Maskavas iesniegtais priekšlikums decembrī Helsinkos uz papīra izlikās itin pieņemamas, jo tas paredzēja abpusēju atteikšanos no ABM raķešu bazēm, izņemot tās, kas ierīkotas ap Maskavu un Vašingtonu. Alsops norāda, kādēļ prezidents nedrīkst pārsteigties. ASV valdības rīcībā ir pilnīgi pārbaudīta informācija, ka kamēr Maskava šķietami sadarbīgi runā par stratēģisko ieroču ierobežošanu, Kremlis patiesībā drudžaini izveido jaunus agresīvus ieročus. Krievu starpkontinentālās SS-9 raķetes, par kuŗām domāja, ka tās apbruņotas ar sešām atombumbām, starplaikā ir izveidotas tik tālu, ka tās var dotīes uz kuŗu katru mērķi ar sešiem atsevišķiem atomlādiņiem, pie kam šie lādiņi savukārt var tikt novirzīti uz sešiem atsevišķiem mērķiem. Pagājušā gada oktobrī Pad. savienība 11 dienas izmēģināja jaunu ieroci, kas var iznīcināt kuŗu katru orbitā esošu nevēlamu novērošanas satelītu virs Pad. savienības territorijas. Tajā pašā laikā Maskava ir stājusies pie jauna veida kaŗa lidmašīnu produkcijas, un šīs lidmašīnas vajadzības gadījumā var kalpot agresīviem mērķiem. Jāpiezīmē, ka nevienai valstij pasaulē līdz šim vēl neesot šāda tipa un ātruma lidaparāti. Maskava acīmredzot līgumu nevēlas tādēļ, lai atbrīvotu pasauli no abu lielo varu militāras konfrontācijas rēga. Tā vēlas līgumu tikai tādēļ, lai apturētu amerikāņu militāro bruņošanos un aizsteigtos ASV militārajam potenciālam priekšā.

Kubas krizes dienās Maskavas diplomāts Vasilijs Kuznecovs prezidenta Kenedija personīgam pārstāvim Džonam Maklojam pēc krievu raķešu izvākšanas no Kubas zīmīgi norādīja: „Tā ir pēdējā reize, kad jūs, amerikāņi, mūs spējāt piespiest to darīt."

Toreiz ASV atomieroču pārākums iepretim Pad. savienībai izteicās proporcijā 6 pret 1. Kopš Kubas dienām Kremlis ir drudžaini steidzies šo proporciju pārvērst savā labā.

Ja prezidens Niksons gadskārtējā ārpolitiskā vēstījumā kongresam norakstīs zaudējumos sarunu ēras illūziju, tad tas vēl nenozīmēs drāmatisku pagriezienu uz auksta kaŗa atjaunošanos. ASV, tāpat kā visa brīvā pasaule, vēlas mieru. Bet lai mieru nodrošinātu, tām ir jāpaliek spēcigākajām.. Spēks ir vienīgais faktors, ko Kremlis respektē.

Aleksandrs Ķegumnieks

RAKSTURĪGS KRIEVU PROTESTS

Pad. savienības misijas pie Apvienotām nācijām Ņujorkā diplomāta Vadima Petrova „Opel" firmas mazauto bija aizvilkts prom no dzīvojamēku auto novietnes. Petrovs 6. februāŗa vakarā bija apciemojis draugus Vestseidā un atstājis diplomāta mazvāģīti pie Linkolna torņa dzīvokļu mājas, bet kad ap pusnakti atgriezies, viņa automobilis bijis aizvests. Padomju diplomāts pieteica zādzību, bet policija viņa auto drīz vien atrada Linkolna torņa garāžā. Dzīvokļa mājas pārvaldnieks sacīja, ka auto bijis novietots priekšā mājas ceļam. Padomju diplomāts nebija apmierināts: „Nevienam nav tiesības aizvilkt auto ar diplomātisko numuru... protams, tas ir iemesls protesta tam."

„Par ko tu vakar ar savu draugu tik nikni strīdējies?" sieva jautā vīram. — „Diemžēl, nevaru to pateikt," virs atbild. „Mēs viens otrā neklausījāmies."

Baiļes no sarkanās Ķīnas iejaukšanās

Komūnistiskā pasaule kāpina savu ofensīvu pret ASV atbalstīto dienvidvietnamiešu kaŗaspēka vienību ieiešanu Laosā. Pekinga paskaidro, ka pielietos „visas efektīvās mērauklas", lai atbalstītu Indoķīnas sabiedrotos, tā izsaucot bailes, ka sarkanā Ķīna varētu izšķirties par iejaukšanos konfliktā, kaut gan ASV neatzīst, ka paslaik šādām bailēm būtu pamata.

Varšava pavēlējusi saviem sūtņiem Otavā, Ņudelijā, Pekingā un Parīzē sekot poļu prasībai par Internacionālās kontrolkomisijas (ICC) iedzīvināšanu, lai pārraudzītu Saigonas armijas padzišanu no Laosas territorijas. Diplomāti Ņudelijā apšauba, vai Polijas prasības piepildīsies. Kanada mēģināja saaicināt 1962. gadā Ženēvā nodibināto kontrolkomisiju, kas garantētu mazajai Laosas kaŗavalstij neitrālitāti un uzklausītu visas sūdzības par ārzemju spēkiem valstī. Diplomātiskie novērotāji izteicās, ka poļi tomēr izvairīsies katru vispārēju izmeklēšanu, tāpēc ka Ziemeļvietnamas bruņotie spēki jau atrodas Ziemeļlaosā. Polijas prasības uzskatāmas kā propaganda, nevis kā nopietns mēģinājums aizsargāt Laosas netrālitāti. Kanada un Polija kopā ar Indiju ir ICC līdzdalībnieces.

No frontes ienākušas ziņas, ka Ziemeļvietnamas kaŗaspēka dalām izdevies ielenkt Laosas valdības cie-toksni Longčengu, 60 jūdzes no galvaspilsētas, šī pilsēta uzskata par svarīgu operāciju un centrālās izlūkošanas dienesta centru.

POLIJAS „STINGRĀ KLIĶE"

Varšavas radio 7. februārī ziņoja, ka Vladislavs Gomulka ir izstumts no partijas centrālkomitejas „partijas kļūdainas vadības dēļ". Gomulka atteicās no partijas vadības un politbiroja 20. decembrī. Poļu jaunais komūnistu partijas vadītājs Gireks sacīja, ka Gomulku tālāk nesodīšot. Gomulka ievietots slimnīcā ar „sirds, smadzeņu un nerdzes traucējumiem". Agrākie politbiroja locekļi, tuvi Gomulkas sabiedrotie Zenons Klisko un Boļeslavs Jasčuks no centrālkomitejas atlaisti. Padzīts arī štetīnes apgabala agrākais vadītājs Antonijs Valaszeks. Klisko, partijas ideologs, bija apsūdzēts par „nepatbildīgu rīcību" un „konflikta paasināšanu", Gdanskas nemieros liekot šaut uz strādniekiem. Jasčuks, agrākais saimnieciskais vadītājs, apsūdzēts par neparei ziem saimnieciskiem lēmumiem, kas noveda pie krizes. Gireks paziņoja, ka Polijas nemieros nogalināti 45 cilvēki un 1165 ievainoti un ka viņa priekštecis ir vadījis valsti ar „stingru kliķi".

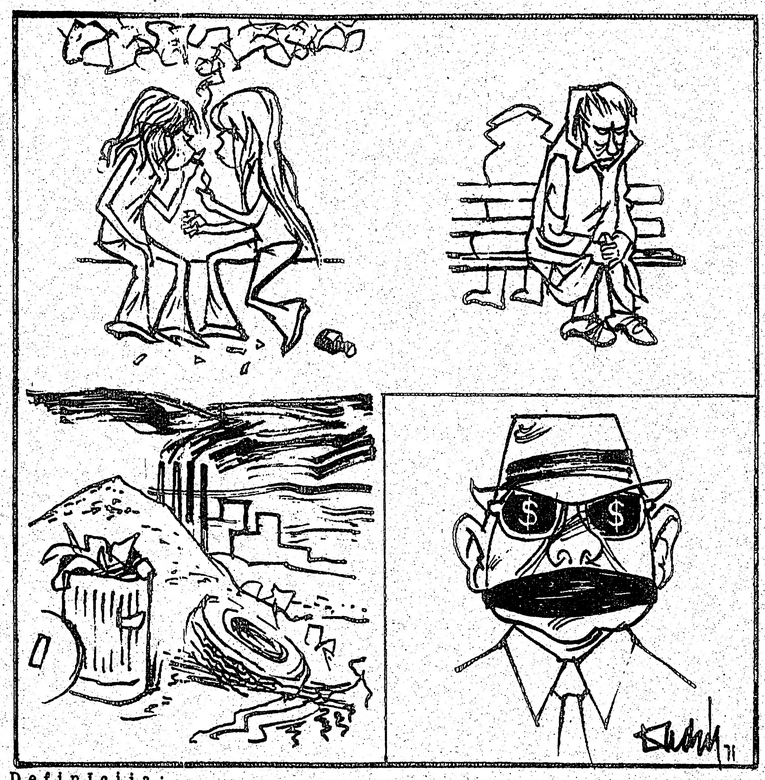

Definīcija:
Cilvēks, kas ignorē pašreizējās jaunatnes problēmas, bezdarbu un dabas saindēšanu, pieder pie t.s. „klusā vairākuma"...
Dadža karikatūra

Pamiers pagarināts

Ēģiptes prezidents Sadats pēc Vidējo austrumu pamiera pagarinājuma uz 30 dienām līdz 7. martam, pieprasījis līdz šim datumam daļēju Izraēlas spēku atvilkšanos no Suecas kanāļa zonas. Ēģipte tad sāktu atbrīvot ūdensceļu internacionālai kuģošanai 4 — 6 mēnešu laikā. Kā atbildi uz Ēģiptes uzaicinājumu Izraēlas ministru prezidente Meire ierosināja abu pušu, Izraēlas un Ēģiptes, bruņoto spēku samazināšanu Suecas kanāļa zonā. Ēģiptes pārstāvis to savukārt uzskatīja, kā Ēģiptes priekšlikuma atraidīšanu un Izraēlas noteikumu uzspiešanu. Izraēlas ārlietu ministrs uzaicināja Ēģipti turpināt pamieru arī pēc 30 dienu noteiktā „nāves punkta", kā arī mudināja vēlreiz caurskatīt premjērministres Meires priekšlikumu par abpusēju spēku atvilkšanu no Suecas kanāļa zonas, ko daudzi uzskata kā solījumu „satikties pusceļā" ar Ēģiptes prasībām par daļēju Izraēlas atvilkšanos pirms kanāļa atvēršanas kuģošanai. Ebans arī brīdināja, ka jaunu cīņu uzliesmojumi varētu „torpedēt" Izraēlas - arabu sarunas ar Apvienoto nāciju vidūtāju Gunāru Jaringu.

Izraēlas vakara laikraksts „Mazariv" 11. februārī sniedza sava AN korespondenta ziņojumu no Ņujorkas, ka Apvienoto nāciju sūtnis Vidējos austrumos Gunars Jarings pirmoreiz licis priekšā savu Vidējo austrumu nokārtojuma plānu. Dr. Jarings, acīmredzot, nolēmis kļūt aktīvāks mierа sarunās un iesniedzis savu priekšlikumu Izraēlas un Ēģiptes pārstāvjiem pie Apvienotajām nācijām. Plānā ieteikts atdot visu Sinaja pussalu atpakaļ Ēģiptei un stacionēt AN internacionālos spēkus Tirānas šaurumā, kas savieno Agabas līci ar Sarkano jūru. Korespondents tālāk raksta, ka Gazas šaurums būtu Izraēlas daļa. Robeža starp Ēģipti un Izraēlu būtu agrākā internacionālā robeža starp Ēģipti un Palestīnas mandātu. Izraēlas ārlietu ministrijas pārstāvji Jeruzālemē „Mazariv" ziņu atteicās komentēt. Tūlīt pēc raksta parādīšanās laikrakstā, ārlietu ministrs Ebans Telavivā izteicās, ka Dr. Jarings varēja turpināt savu misiju pēdējos 3 gadus tāpēc, ka viņš pastāvīgi uzskatījis par savu uzdevumu sasniegt vienošanos starp abiem partiem Vidējo austrumu konfliktā un vienmēr cieši turējies pie Drošības padomes 1967. gada novembŗa rezolūcijas.

Izraēlas līderi jau agrāk izteikušies, ka Izraēla izšķīrusies neatstāt okupētās arabu territorijas, kamēr ar Ēģipti ebūs parakstīts saistošs miere līgums.

Ēģipte militāri vēl nav pretinieks Izraēlai, par spiti Pad. savienības sniegtajam apbrunojumam. Ja arī Ēģipte izlemtu pārlēkt Suecas kanālu un tgūt Sinajas tuksneša territoriju, tā piedzīvotu savu sakaušanu. Izšķirošais faktors ir Izraēlas pārākums gaisā. Ēģipte nespēj sniegt pietiekamu gaisa spēku palīdzību savām operācijām, bet krievu spēki Ēģiptē nav pietiekami lieli.

1967. gadā Ēģiptes armija bija vāji apmācīta, vājā vadībā un bez sevišķas sajūsmas. Tagad, pēc vairāk kā 3 gadiem, tās armija ar Pad. savienības palīdzību ir daudz labāk apmācīta, pārorganizēta un pilnīgi par jaunu apbruņota. Bet vēl vienmēr ir šaubas, vai tā varētu spēkos mēroties ar morāli augstiem un labi vadītiem Izraēlas spēkiem. Vienīgais pārākums Ēģiptei no militārā viedokļa ir liels dzīvā spēka pārākums — 31 miljons ēģiptiešu pret 3 miljoniem izraēliešu. Tādā ziņā Ēģipte vieglāk varētu paciest smagus zaudējumus nekā Izraēla.

Ēģiptē pašreiz atrodas 15.000 krievu, sadaloties tehnikos un operējošās vienībās. Tajās iekļauti lidotāji un aizsardzības spēki 110 raķešu novietojumos dažādās stratēģiski svarīgās vietās. Ēģiptei zem ieročiem ir 185.000 vīru liela armija, 900 tanku un 420 lidmašīnu, bet maz kvalificētu pašu lidotāju. Izraēlai ir apmēram 220.000 kaŗavīru, 1200 tanku un 300 lidmašīnu. Ēģiptes pozicijas austrumu frontē pastiprinājušās ar Jordanijas, Sīrijas un Irakas kopējās frontes sabrukumu pēc Jordanijas pilsoņu kaŗa ar palestīniešiem. Sīrija, Jordanija un Iraka vairāk nodarbinātas ar sava paša naidu nekā ar Izraēlu.

Pēc Rietumu avotu uzskatiem Ēģipte vēl nav gatava atkal uzņemties cīņu ar Izraēlu, vismaz tagad nē.

Aizsardzības fonds trīskāršots

ASV aizsardzības ministrija ziņoja, ka prezidenta Niksona valdība gandrīz trīskāršojusi fondu antiballistisko raķešu sistēmas (ABM) izveidošanai iepretī iespējamam Pad. savienības raķešu draudu pieaugumam. Pentagona referents Džerijs Frīdheims paskaidroja, ka šā soļa nolūks ir ierīkot aizsardzības sistēmu apkārt četriem Minuteman komplekšiem. Sistēmas paplašināšana būtu vajadzīga, ja Pad. savienība papildinātu savas ofensīvas interkontinentālās ballistiskās raķetes (IBCM), vai arī pārtrauktu stratēģisko atomieroču ierobežošanas (SALT) sarunas. Raķešu izveidošanas fondi palielināti no 25 uz 65 milj. dol. šogad.

Pad. savienība, Anglija un ASV 11. februārī parakstīja līgumu, kas aizliedz atomieročus novietot jūŗas gultnē. No Pad. savienības puses līgumu parakstīja Aleksejs Kosigins. Viņš sacīja, ka Pad. savienība uzskata līgumu kā „pirmo svarīgāko soli iepretī pilnīgai jūŗas gultnes demilitārizēšanai. Francija un Ķīna līgumu neparakstīja.

Līgums aizliedz atomieročus un citus masu iznīcināšanas ieročus noguldīt jūŗas vai okeāna gultnē, izņemot 12 jūdzes līgumslēdzējas valsts territoriālajos ūdeņos. Pārējās 57 valstis, ieskaitot Kanadu, līgumu parakstīs vēlāk.

Kubā gaisa pirātus vairs nesagaida baltiem cimdiem

„Vairs ne," izteicies līdzšinējais Šveices sūtnis Alfrēds Fīsle, kas pēc 4 gadu darbības Kubā pāriet sūtņa uzdevumiem Meksikā. Kā neitrālas valsts sūtnis viņš bez Šveices pārstāvējis Kubā vēl 11 citas valstis, ieskaitot arī ASV, kuŗām ar Kubu nav diplomātisku sakaru. „Kubieši tagad šādus iecelotājus — lidmašīnu laupītājus liek cietumā, vai trako namos", sūtnis informējis žurnālistus Meksikas lidlaukā, kur ieradies ar Kubas aviācijas lidmašīnu. „Divpadsmit gaisa pirāti pat atgriezušies Savienotajās Valstīs, lai stātos tiesas priekšā un saņemtu sodu, kad izrādījies, ka Kuba nav rožu dārzs, kā viņi to bija ieromājušis," vēl piebildis Šveices sūtnis.